

ב"ה • גיליון 8 • סיוון תש"ע

הכפר

הכפר

כפר-חב"ד ארץ-הקודש

מברזיל לכפר-חב"ד

'ראיון החודש'
עם השליח ואיש
החינוך הוותיק
הרב חיים בנימיני
שליט"א עמ' 4

מלבוב לפולין

מסע מצולם
מהמקום שבו
אירע הנס שהביא
את כפר-חב"ד
לעולם
עמ' 14

מכפר-חב"ד למיתר

המדור 'שליח'
מהכפר' עם הרב
שניאור-זלמן
קורץ, שליח הרבי
בישוב מיתר
עמ' 23

"אנא לעורר רחמים רבים"

גיליון מיוחד לרגל היום הגדול והקדוש ג' בתמוז

התקשרות

'יחידה' ב'יחידה'

וכן הוא גם במשה שבדורנו, דאתפשטותא דמשה בכל דרא, אשר כל אלה שהיו מקושרים אליו, מקושרים עכשיו, או אלו שיתקשרו לעתיד, הרי משה הוא זה המקשר את בחינת עצם הנשמה שלהם, בחינת היחידה שלהם ביחידה שלו, שעל־ידי זה היא חבוקה ודבוקה כך יחידה ליחדך, למעלה מטעם ודעת לגמרי.

(מאמר ד"ה ״ואלה המשפטים״,

׳התוועדויות׳ תשי״א, כרך ב, עמ' 235)

מרובים צורכי עמך

ככל שחולף הזמן מתרבים יותר העניינים בהם צריך הנני לעסוק, ובלשון הירוע: ״מרובים צורכי עמך״...

׳התוועדויות׳ תשד"מ, כרך ב, עמ' 918)

לכל אחד ניתן והומשך הכוח

גם בנוגע לדורנו, הנה רועה ונשיא ישראל שהוא הורה לנו את הדרך הישרה, אשר נלך בדרכיו ואורחותיו, את המעשה אשר יעשון ואת המעשה אשר לא יעשון, הנה עליידי זה ניתן והומשך הכוח,

יוצא־לאור ע"י ועד כפר־חב"ד

עורך: זלמן רודרמן

משתתפים: יוסף־יצחק קמינצקי, מנחם ברוד, שלמה הרשקופ, שלמה־מאיר מארק, שמואל רסקין, שמוליק אירכמן, שרון גושן.

צילום: COL, מאיר דהן, מאיר אלפסי, יואל בליניצקי, ברלה שיינר.

דוא"ל: oirechman@gmail.com

דבר מלבבות

בעניין הקשר בין רבי לחסידים

אשר כל אחד ואחד בכל מצב ומצב שהוא נמצא בו, הנה בשעתא חדא וברגעא חדא, אפשר להיכון להקריב מכם קרבן להוי', אשר הכוחות והחושים שלו יוכללו בהאש של מעלה.

(מאמר ד"ה ״באתי לגני״ תשי"ב,

׳התוועדויות׳ תשי"ב, כרך ד, עמ' 297)

לא לערב השכל ולעשות שינוי

מההוראות שעלינו ללמוד מפרשת המרגלים – שלא לערב את השכל ולעשות איזה שינוי, אפילו שינוי הסדר בלבד, בדברי הרב, כ"ק מו"ח אדמו"ר, גם כשנדמה לו שעל־ידי שינוי זה יצליח יותר בשליחותו... התנאי העיקרי במילוי השליחות הוא שמירת דברי הרב, ללא שינוי, וללא עירוב השכל, מתוך קבלת עול דווקא.

(שבת פרשת שלח תש"ה,

׳התוועדויות׳, כרך א, עמ' 105, 106)

נשיאי ישראל נטלו על עצמם

וכן יהיה גם בגאולה העתידה, שהגאולה תהיה מצד העצמות דווקא, שגילוי זה בא על־ידי העבודה רדילוג, הבאה מן המיצר דווקא. ועניין זה האבן נשיאי ישראל גענומען אויף זיך [=נשיאי ישראל נטלו על עצמם] שהיה בהם עניין המיצר דייסורי הגוף וייסורי הנפש, שעל־ידי מיצר זה יהיה 'ענני במרחב', גילוי העצמות שעל־ידי זה תהיה הגאולה העתידה שהיא גאולה שלימה שאין אחריה גלות.

(מאמר ד"ה ״מי מנה עפר יעקב״,

׳התוועדויות׳ תשי"ב, כרך ו, עמ' 36)

דבר הרב

אל תושבי הכפר שיחיו שלום וברכה! עומדים אנו ערב היום הגדול והקדוש – ג' בתמוז.

באופן טבעי, היום הזה מעורר בלב כולנו רגש עמוק של רצון לחזק את הקשר והשייכות אל הרבי, והדרך לעשות זאת היא כלשון רבנו הזקן בסימן וך באיגרת־הקודש: ״בראותו ילדיו מעשה ידיו בקרבו יקדישו שמו אשר יתגדל ויתקדש כאשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד״.

בהמשך דבריו שם, מבאר ומפרט רבנו הזקן את הדברים ומסביר לנו מה הם אותם ״דרכיו״ ו״אורחותיו״ שבהם יש ללכת. והוא כותב, ״כנודע שחיי הצדיק אינם חיים בשריים כי אם חיים רוחניים שהם אמונה, יראה ואהבה״. לפיכך, כל אחד ואחד ״יכון לקראת אלוקיו בהכנה רבה ויגיעה עצומה לקבל שלוש מידות הללו, כדרך שהורהו רבו וכמארז"ל יגעת ומצאת״.

לקראת היום הגדול והקדוש הזה – ועל־אחת־כמה־זוכמה בו ביום עצמו – עלינו אפוא להתעורר בשלושת העניינים הנ"ל שהם

המד"א הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א

״אמונה, יראה ואהבה״: לחזק את עניין ה"אמונה" בה' ומשה עבדו. להאמין בכל נפשנו ומאודנו בכל דבריו הק' של רבנו ובאופן מיוחד בבשורה הגדולה ש"הנה הנה משיח באו", ולהתכונן לכך כראוי.

להוסיף בעניין ה"יראה", שכמבואר בתניא (לקו"א פרק ד), ״היראה היא שורש לשס"ה לא תעשה, כי ירא למרוד במלך מלכי המלכים הקב"ה״.

ולחתחזק גם ב"אהבה", שכפי המבואר (שם בתניא), ״האהבה היא שורש כל רמ"ח מצוות עשה וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להן קיום אמיתי״.

ובמיוחד בעמדנו בפתחו של הקיץ שבו נדרשת זהירות יתר בהקפדה על ענייני הלכה, ובמיוחד בתחום הצניעות, וכפי שהרבי היה נוהג להזהיר ולעורר בעניינים אלה את היוצאים לנופש ב'הרים' וכיו"ב.

ובשכר כל זה נוכח תכף ומיד ממש לראות בעיני בשר את מלכנו, מלך ביופיו, בגאולה האמיתית והשלמה, אכי"ר.

בברכת ״ברכנו אבינו כולנו כאחד״

הרב מרדכי שמואל אשכנזי

ר' בנימין ליפשיץ

לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה, טהרה מביאה לידי קרושה, קרושה מביאה לידי ענווה, ענווה מביאה לידי יראת־חטא, יראת־חטא מביאה לידי חסידות...״. הנקיות היא אפוא חוליה הכרחית בדרך לחסידות.

חשוב לצטט בהקשר זה דברים מתוך שיחת־קודש של הרבי (בשנת תשכ"ט): ״כל הנמצאים בכפר־חב"ד הם שלוחי כ"ק מו"ח אדמו"ר ועליהם לפעול ולסייע בענייני הכפר, לא רק בעניינים הרוחניים, אלא כוונתי גם פשוט בגשמיות כגון **בניקיון הכפר** (בדוגמת דברי הרמב"ם (בהלכות כלי המקדש פ"ח ה"ד) בנוגע לבגדי כהונה – שהם נעשו פשוט לשם יופי, להשאיר רושם טוב על הראוה).

ועוד מוסיף הרבי וכותב: ״כפר־חב"ד שנוסד על־ידי הרבי, הרי פשוט הדבר שצריך שיהי' לו פנים פשוט **בגשמיות**, במיוחד בדברים הבולטים לעין״.

בברכת קיץ בריא ו...נקי

בנימין ליפשיץ

כל החיים בדפיציט

ערב ג' בתמוז נפגשנו לשיחה עם הרה"ח הרב חיים בנימיני שליט"א, מוותיקי שלוחי החינוך של הרבי בעולם ומי שהקים עולה של תורה בברזיל, המתגורר זה כשנתיים בכפר־חב"ד. שמענו ממנו את סיפורו האישי המרגש, בצד פרטים מרתקים על עבודת השליחות ועל ההדרכה המיוחדת שקיבל מהרבי ב'יחידות' ובכ־150 איגרות־קודש אישיות • מה זרעו בחיים אף הוא בחיים

הרב בנימיני עם הגעתו ארצה

כשנכנסנו לביתו של הרב חיים בנימיני, כיום חמישי בשבוע שעבר, על־פי תיאום מוקדם כמובן, השעה הייתה ארבע וחצי אחרי־צהריים. עם כניסתנו קם הרב בנימיני ממקום מושבו ליד השולחן שבהול ביתו וסגר חומש במדבר שהיה פתוח לפניו. מעברו השני של השולחן התרומם ממושבו בחור צעיר וסגר אף הוא חומש במדבר. השניים נפרדו זה מזה לשלום והבחור פנה לדרכו, בעוד אנו מוזמנים להיכנס פנימה, אל לשכתו הצנועה והמסודרת להפליא של הרב בנימיני.

"הבחור הזה", יאמר לנו הרב בנימיני רגע לאחר שיטרח ויגיש אל השולחן קנקן משקה צונן, "הוא תלמיד הישיבה כאן בכפר. יליד ברזיל ובנו של שליח חשוב הפועל באחת מערי ברזיל. והוא, כלומר השליח, הינו אחד מתלמידיו לשעבר בפטרופוליס. בהפסקות שבין ה'סדרים' בישיבה פה, אני והבן שלו, הבחור שראיתם, לומדים ב'חברותא' תנ"ך ופרשתי־השבוע עם פירוש רמב"ן".

אם תרצו, זוהי אולי תמצית סיפורו של הרב חיים בנימיני, שבשנתיים האחרונות עלה ארצה – בתום למעלה מ־40 שנות שליחות חינוכית בברזיל – ומתגורר כאן איתנו, בכפר־חב"ד. איש מיוחד במינו, שכגורל אישיותו ועשייתו כך גם גורל ענותו; שהפריח מדבר שממה רוחני, והצמיח מאות רבות של תלמידים

ישירים ועוד אלפי צאצאים ביולוגיים ורוחניים לאותם בוגרים. כ־50 מתלמידיו לשעבר, משמשים היום שלוחים ורבני קהילות ברחבי ברזיל. ובל נשכח כי מדובר בתלמידים כאלה,

שאלולא הרב בנימיני וישיבתו – ספק רב אם הם היו בכלל שומרי תורה ומצוות. והנה כי כן, בנו של תלמידו לשעבר, הוא תלמיד ישיבת תומכית־מימים המרכזית בכפר־חב"ד וגם ה'חברותא' שלו. ועל כך כבר נאמר: התורה מחזרת על אכסניה שלה.

השעה שנקבעה לפגישתנו עם הרב בנימיני לא הייתה מקרית, שכן זהו חלוץ־הזמן הפנוי אצלו, בין ה'חברותא' מהישיבה לבין השיעור וההתוועדות שהוא מקיים לתלמידיו לשעבר, הגוהרים מדי יום חמישי בשבוע מכל הארץ לכפר־חב"ד, כדי להאזין לרבם האהוב משכבר הימים. בשאר ימי השבוע מטריח הרב בנימיני את עצמו למספר ערים בארץ, כדי למסור שיעורים לקבוצות שונות, אף הן של בוגרי ישיבתו.

לפני ימים מספר הוזמן הרב בנימיני לבקר ב'כולל' גדול באחת מערי הדרום. בראש ה'כולל' עומד יהודי תלמיד־חכם שכשהרב בנימיני מצביע עליו בתמונה ישנה באלבום התמונות של הישיבה בפטרופוליס, אנחנו פולטים קריאת השתאות. ילד מגורל בלורית עם מכנסיים קצרים מחייך אלינו מהתמונה. "אין לכם מושג באיזה כבוד־מלכים הוא קיבל אותי ב'כולל' שלו", מספר הרב בנימיני בחיוך נבזר. "בין השאר הוא לחש לי, 'נזכרתך לא התחתנתי עם נוכריה...'".

חשובים כקליפת השום

אבל סיפורו של הרב בנימיני בן ה־87 – לאורך ימים ושנים טובות – מתחיל בכודפוט שבהונגריה. "אבי, הרב בנימין־זאב הלוי פֿישר היה תלמיד ישיבת פרשבורג שבראשה עמד אז הגאון רבי עקיבא סופר, שהיה דור רביעי ל'חתם סופר'. הוא ואמי, עליהם־השלום, היו אנשי חסד מופלאים. בכל ערב שבת היו יוצאים לחלק אוכל בבתי עניים. לפעמים היו לוקחים אותנו איתם וכך התוודענו למשפחות שחיו במצוקת עוני נוראה, כמו למשל משפחה שבה 10 ילדים שהצטופפו בחדר שינה אחד.

"מפעם לפעם היה אבא נוהג לקחת עמו זוג תפילין ולגשת לאנשים שונים שהכיר, כדי לזכותם במצווה. כך נהג גם בהגיע חג הסוכות, אז־אז יצא לרחובה של עיר לזכות יהודים במצוות היום. הוא שימש בכמה תפקידים במקביל. היה מורה ליהדות בתיכון יהודי בעיר, כיהן כרב בית־כנסת והיה גם רב צבאי. בכל יום ראשון, כאשר בית־הספר שבו לימד שבת, הוא היה נוסע לכפר הולדתו, אוסף שם ילדים יהודים ברחובות ומלמד אותם תורה. מהבחינה הזו הוא התנהג כחב"דניק לכל דבר..."

"על ברכי המעשים והפעולות הללו גודלנו וחונכנו. אנחנו הילדים ראינו בכך פעולות טבעיות, כמעט מתבקשות מעצם היותנו יהודים".

לאחר שפרצה מלחמת־העולם השנייה, גוייס הרב בנימיני, אז בחור בן 20, ל'פולגות העבודה' ההונגריות. "זה לאחר פורים תש"ד", הוא מספר. "לתומנו סברנו שמדובר בכוח צבאי לוחם, אולם עד מהרה נוכחנו כי היחס אלינו היה כאל עבדים ולא כאל חיילים. הטילו עלינו עבודות־פרך שונות, תוך סיכון יום־יומי של חיינו, שבעיני מפקדינו ההונגרים והגרמנים נחשבו כקליפת השום. צעירים יהודים רבים נשלחו לחזית הרוסית. אותנו השאירו בסביבות בודפשט. הועסקנו, בין השאר, בחפירת שוחות סביב העיר ובנשיאת תחמושת אנטי־אווירית. כשמטוסי ה'אויב' הפגינו מלמעלה, הגרמנים וההונגרים התחפרו ואילו אותנו השאירו חשופים, לשאת על גבנו את הפצצות אל הכוחות המוגנים שהשיבו אש נגד המטוסים.

"יום אחד נודע לנו כי הצבא הרוסי מתקרב לבודפשט. שיערנו שבמקרה כזה הגרמנים יחסלו אותנו במקום או לפחות ירחיקו אותנו מקו־החזית, כדי למנוע את שחרורנו וכדי להמשיך ליהנות מפירות העבודה שכפו עלינו. נועצנו בינינו מה לעשות ואז התקבלה החלטה לברות.

"בלילה ברחתי עם קבוצת חברים למחנה של הצלב־האדום ששכן לא הרחק משם. קיווינו שחסותו של ארגון ההצלה הבינ־לאומי תסוכך

עלינו ותעניק לנו הגנה. אבל ימים אחרים לאחר מכן – היה זה בחציו השני של חודש כסלו – פרצו הגרמנים לתוך המחנה ורוקנוהו מכל יושביו. לאחר מכן הם הוליקו את כולנו לתחנת־הרכבת והעלו אותנו לקרון משא שיועד לבהמות. דחסו אותנו כמו סרדינים, בלי אוויר לנשימה, ללא מזון וללא מים".

נרות־חנוכה בברגן־בלזן

לאחר נסיעה ארוכה וקשה מנשוא שנמשכה

מספר ימים ולילות, נעצרה הרכבת והם הורדו ממנה. זה היה מחנה ברגן־בלזן והימים ימי חג־החנוכה.

"המחנה שכן בצפון גרמניה וקור עז שרר בו. הוא נחלק לכמה מחנות־משנה שכל אחד מהם יועד לקבוצה מסוימת. אותנו שיכנו ב'מחנה ההונגרים'. כשירדנו מהרכבת לקחו לנו את מעט החפצים שהיו ברשותנו. הוכנסנו לתוך אחד הצריפים ולתדהמתנו, אחד הדברים הראשונים שגילינו בו היה ...חבילת נרות. מי יוכל לתאר את האושר שאפף אותנו משהתברר

	
למעלה מ־40 שנות שליחות	
	
למעלה מ־40 שנה עמד הרב חיים בנימיני בראש ישיבת חב"ד בפטרופוליס שבברזיל, אותה הקים בעצמו, במסירות אינִיקָץ. הוא נשלח לברזיל מטעם הסוכנות־היהודית, בכדי להקים בה מוסד חינוך יהודי. תחילה פתח בריידוֹ'ניירו את בית־הספר הדתי הראשון בעיר, 'בר אילן', ובשלב מאוחר יותר יסד בפטרופוליס את הישיבה הראשונה בברזיל כולה. התקשרותו לרבי החלה עוד קודם לכן, בעת שהתגורר בקיבוץ משואות־יצחק השוכן בין קריית־מלאכי לאשקלון. זה היה בעקבות שבת שעשו בקיבוץ שלושה חסידי חב"ד – הרב צבי אייזנבך, הרב טוביה בלוי והרב יוסף מרטון. "הביקור שלהם הותיר על תושבי הקיבוץ רושם עז ובעקבותיו הוחלט לפתוח במקום שיעור קבוע ב'תניא'. הצטרפתי לשיעורים והרגשתי כי מצאתי את ששאלה נפשי. את מכתבי הראשון לרבי כתבתי בשנת תשי"ט ובאותה שנה גם זכיתי לקבל את המכתב הראשון של הרבי אליי".	
מאחורי מכתב זה מסתתר סיפור מיוחד: "באותם ימים עברתי בחווה החקלאית במועצה האזורית שפיר, בחקלאות ובחינוך. לימדתי ילדים מכל האזור, תורה. יום אחד הגיע לחווה סגן שר־החינוך באותם ימים, מר אביאסף. הלה החל לנזוף בי על כי אני מלמד תורה לילדים שהגיעו לחווה מיישובים חילוניים מובהקים מהסביבה, דוגמת כפר־זורבורג. הוא זעם עליי וטען כי אני "עובר על החוק". אמרתי לו שעם כל הכבוד לחוק, איני יכול לרחות ילד שבא אליי ומבקש ללמוד תורה, גם אם הוא מתגורר ביישוב חילוני. אבל איכשהו נוצרה בעיה ולא ידעתי כיצד להיחלץ ממנה.	
"כעבור ימים מספר פנה אליי ראש המועצה האזורית ואמר לי: 'יש יהודי גדול בארה"ב, קוראים לו הרבי מליובאוויטש. שמעתי שהוא יודע לפתור כל בעיה. פְּנֵה אליו'. ואז כתבתי לרבי את מכתבי הראשון. כעבור זמן מה קיבלתי מהרבי מכתב המנחה אותי כיצד עליי לנהוג".	
המכתב הזה היה הראשון אבל בהחלט לא האחרון. בירי הרב בנימיני העתקים של כ־800 מכתבים ששיגר הוא לרבי, לצד כ־150 (!) מכתבי תשובה אישיים שקיבל מהרבי. אחד המכתבים הבאים שקיבל מהרבי (בח"י בניסן תש"כ) בא כתשובה למכתב שלו, בו הוא תיאר מסכת של קשיים שהוערמו בדרךכו, בין השאר עקב היותו חסיד חב"ד. בין השאר כותב לו הרבי: "תקוותי חזקה שההצלחה דעד עתה תעורר בו כוחות נוספים וכוחות פנימיים ועצמיים להשתדל בהעניינים כהנה וכהנה, ומכל־שכן וקל־וחומר, ומה בהשתדלות בהתחלת הדבר, שאמרו חז"ל כל ההתחלות קשות, הצליחו ה' יתברך – במצב ההווה, על־אחת־כמה־יזכמה, אף שמוכן שמצער הדבר ביותר מה שישנם גורמים שמפריעים וכו'".	
על המכתב הזה אומר הרב בנימיני, כי הוא מלווה אותו לכל אורך חייו. "אילולא מכתב זה, לא יודע אם הייתי מצליח להתמודד עם כל המכשולים הרבים שניצבו בדרכי הארוכה, והיכן הייתי היום..."	
במכתב נוסף שמראה לנו הרב בנימיני, מדריך אותו הרבי כיצד ללמוד חסידות. "להתחיל בחלק איגרת־התשובה, לאחר זה שער הייחוד והאמונה, ורק לאחר זה חלק ראשון. כמו כן מהנכון אשר ישיג קונטרס ומעיין וספר דרך מצוותיך..."	
כבר אז, כאמור, נקשר הרב בנימיני לרבי בחבלי עבותות וכשנשלח לברזיל הקים בה את הישיבה הראשונה במדינה, ברוח חב"ד. מאז ועד היום צמחו בה מאות רבות של תלמידים. רוב התלמידים הקימו בתים חסידיים ואפשר לפגוש אותם בכל קצות תבל. כ־50 מבוגרי הישיבה משמשים רבני קהילות ושלוחי הרבי בברזיל ומחוצה לה.	
ולמרות פעילותו הארוכה ורבת ההישגים, הרב בנימיני איננו מחזיק טובה לעצמו כלל. "עם הגיעי מהמחנות לארץ־ישראל, מילאה אותי התחושה שאם הקב"ה זיכני להישאר בחיים, עליי להודות לו באמצעות פעילות למען כלל ישראל. ומאז ועד עתה אני חש בדפיצט עצום. עדיין אני רחוק מאוד מלשלם לקב"ה על החסד הגדול שעשה איתי ועם משפחתי", הוא אומר בצניעות האופיינית לו.	

לנו כי נזכה להדליק נרות־חנוכה!
"הגרמנים לא הפיקו כל תועלת משהייתנו בברגן־בלזן. במשך היום כולו לא עברנו ולא עשינו כלום. הם היו מוציאים אותנו למסדרים ארוכים ומתישים בקור הנורא, כשסחבותינו העלוכות מכסות בקושי את גופינו. התעללנו בנו ונהגו הנאה סדיסטית מסבלנו. ניוזנו מ'מרק' שהכיל מים מעופשים וסלק בהמות. אחת ליום נתנו לנו משהו צר וקשה בדמוי לחם. אורכו של הכיכר היה כ־30 ס"מ והוא נועד לחלוקה בין 50 שוכני הצריף. כעת אפשר לעשות חשבון

מה קיבל כל אסיר ומה הזין אותנו במשך יום שלם. מי שלא חווה זאת על בשרו, לא יבין זאת ואני מאחל שאיש לא יידע מה זה צער של רעב. זה היה מבהיל. אנשים הכניסו לפה כל דבר שאפשר היה ללעוס".

ואז אירע הנס

במוצאי שבת, כ"ד בניסן תש"ה, באמצע הלילה, הקפיצו אותם הגרמנים והאיצו בהם לכיוון הרכבת.

"אני לא הצלחתי לקום על רגליי ורודי (הרב יצחק פאנט, שהיה רב של עיר קטנה ליד בודפשט והיה עמי במחנה) תמך בי וגרר אותי לרכבת. הייתי עם 40 מעלות חום, בלי מזון ובלי כל טיפול. מאותה שעה והלאה הייתי שרוי מחוסר־הכרה במשך 14 יום, כאשר מדי פעם בפעם היו לי הבלחות של הכרה מעורפלת. זיכרונותיי מאותם ימים קלושים אפוא ולא רציפים, וחלק ניכר מהדברים נודע לי מאוחר יותר מפי הסובבים אותי.

"האמריקנים הפגינו כל העת מהאוויר ומסילות הרכבת נקטעו ושובשו. זו הסיבה שבמשך חמישה ימים של נסיעה התקרמנו רק כ־150 קילומטרים. ביום השישי אזל הפחם של הרכבת. עצרנו ליד העיר מגדבורג והקטר הוסע לתוך העיר כדי לטעון פחם. בינתיים התהדקה והלכה ה'צבת' האמריקנית על האזור.

הגרמנים חשו בכך והתמלאו פחד ודאגה. כ־40 חיילים גרמנים ליוו אותנו בנסיעה. כ־30 מהם נמלטו כעת על נפשם ו־10, נאמנים ודבקים במיוחד במשימתם האכזרית, נשארו לשמור עלינו. כשגם הם הבינו שכלתה אליהם הרעה, החליטו לחסל אותנו. הם גררו אותנו אל שפת נהר האלבה וכיוונו אלינו מכונת־ירייה.

"באותם רגעים נוראים ואיומים שבה אליי הכרתי לזמן מה. זה היה ביום שישי (ל' בניסן) בצהריים. עמדנו שם כ־2,500 יהודים – אנשים ונשים, זקנים וצעירים, מחכים לרעש הנורא של טרטור מכונת־הירייה ש'תקצור' את כולנו בטרם נצנח אל תוך מי הנהר. אלא שאז, באותן שניות של המתנה לסוף הבטוח כליכך, לכאורה, אירע הנס. במקום טרטור של מכונת הירי שמענו לפתע נהם של טנק מתקרב. זה היה טנק אמריקני ששעט לעברנו ומיד אחריו הופיעו טנקים נוספים. הגרמנים נסו על נפשם ומי שלא הספיק השליך את נשקו והרים את ידיו. מהטנק הראשון קפץ חייל אמריקני שבשפת הקורש קרא "ברוך מחיה המתים!". לחייל, שהיה כמובן יהודי, קראו אברהם כהן. לא אשכח את הרגעים המופלאים הללו כמו גם את פניו של החייל שהיה שליח ההצלה הראשון ששלח אלינו הקב"ה".

כשהרב בנימיני מתאר את הרגעים הללו, קולו השקט נחנק לגמרי ועיניו מתמלאות דמעות. "עמדנו שם המומים ולא מאמינים, ואני

הכנסת של הרב שניאורסון ומקבלים מידיו זוג תפילין".

בפריו נערכה לו ולחבריו קבלת־פנים ממלכתית ואף הוצעה להם אזרחות צרפתית. "לא עברנו את כל מה שעברנו כדי להישאר בפריו", השיבו הניצולים לצרפתים שנעלבו מתגובתם ואף ניסו לערום קשיים בהמשך דרכם לארץ. אבל כעבור זמן מה עלו על אונייה שיומיים לפני תשעה באב (תש"ה) הגיעה לחופי חיפה.

עוד בצרפת, שם התנהלה התנצחות מפלגתית קולנית ותחרות בוטה על לבם של הניצולים, בחר הרב בנימיני בתנועת 'בח"ד' (ברית חלוצים דתיים) של 'הפועל המזרחי' וכך הגיע לקיבוץ יבנה.

זמן מה לאחר מכן הגיעו לארץ גם בני משפחתו שבתקופת המלחמה הצליחו למלט עצמם לשווייץ. למרבה הצער והיגון, אחיו הצעיר, אלכסנדר־דוד, שניצל מגיא ההריגה וזכה לעלות לארץ, נפל במהלך מלחמת־השחרור בקרב שהתנהל ביישוב בארות־יצחק. הרב בנימיני זכה להקים בארץ משפחה עם רעייתו הרבנית רבקה (לבית שטיינברג), ניצולת מחנה אושוויץ. יש להם שתי בנות ובן ועשרות נכדים ונינים, כן ירבו. בתם הגב' רחל הנשואה לעסקן החשוב הרב מנחם לרר שיחי'. בתם האחרת נשואה לגאון רבי יוסף פייגלשטוק, המכהן רבה של קהילת חב"ד בבואנוס־אירס שבארגנטינה. בנם הרב אברהם־דוד בנימיני, ממשיך בדרכי אביו ופועל בשליחות הרבי בפטרופוליס, בתוככי הישיבה שהקים אביו ומחוצה לה.

'תניא' ו'קונטרס' התפילה

בשנתיים האחרונות, כאמור, מתגוררים הרב בנימיני ורעייתו בכפר־חב"ד. ברוב עדינותו נוהר הרב בנימיני מכל אמירה שיש בה משום הטפת מוסר לזולת. ואולם מבין השיטין וממבע עיניו, תוך כדי שיחה עמו, ניתן להבין כי היו לו ציפיות רוחניות מעט גבוהות יותר ממקום מגוריו הנוכחי.

"לצערי, לא זכיתי ללמוד בתומכייתמימים", הוא אומר. "את ההיכרות שלי עם חסידות ועם תורת חב"ד רכשתי מתוך לימוד ספר ה'תניא', 'קונטרס התפילה' וספרי חסידות נוספים. את מה שלמדתי השתדלתי ליישם בעצמי, וגם להעביר לתלמידיי. וכשציירתי לעצמי, כל השנים, חיים קהילתיים במקום כמו כפר־חב"ד, לא היה לי כל ספק כי במקום כזה החיים הינם השתקפות מושלמת של כל מה שלמדתי בספרים..."

למרות שאנו לוחצים עליו, הרב בנימיני אינו מוכן לפרט את צידה השני של המשוואה הזאת, והוא מסתפק ברמיזותו המעודנות.

ערב ג' בתמוז, יום של התקשרות ושל חשבון־נפש כללי ופרטי, ראוי בהחלט להקשיב לדבריו ולרמיזותיו של חסיד דוגמת הרב חיים בנימיני. ■

המכתב המחזק מהרבי

זוכר את עצמי מבעד להכרה המעורפלת, מודה לה' מעומק ליבי על כי נתן לנו במתנה את חיינו, שניות אחרות לפני שהקיץ עליהם הקץ". במשך שבוע נוסף הוסיף גופו לקרוח בחום גבוה. "שכבתי בבית פרטי שהוסב למעין בית־חולים ודמרמתי. מדי פעם בפעם נכנס למקום איש ה'חברה־קדישא' לראות מי מהחולים מת וצריך לקבור אותו..."

תפילין בפריז ועלייה ארצה

כעבור כשלושה חודשים נמסר כי 100 ילדים מתחת לגיל 18 רשאים לצאת לפלסטינה. מבנהו הכחוש של הרב בנימיני פעל הפעם לטובתו וסייע לו להיכלל ברשימת הילדים שהועלו על משאיות צבאיות והוסעו משם לפריס.

התפילין שלו, שהיו עמו כמעט עד לשחרור, לא היו עוד ברשותו. בפריו קיבל תפילין חדשות מידיו של הרב שניאור־זלמן שניאורסון ע"ה שניהל בפריו מוסד לילדים יהודים במהלך המלחמה, וסייע להם לאחר המלחמה. "עד היום נצורה בליבי התמונה שלנו, נכנסים לבית־

השכמת הבוקר

דיני ומנהגי השכמת הבוקר לנשים ובנות וכן דיני כיסוי הראש, מאת
המרא"ד ארתא הגאון החסיד הרב מרדכי־שמואל אשכנזי שליט"א •
נערך על־ידי הרב שלום־בער אשכנזי שיחי'

השכמת הבוקר

- אמירת 'מודה אני' מיד כשמתעוררים בשכיבה או ישיבה וגם נשים אומרות 'מודה' בסגול כפי שכתוב בסידור (וכן בכל התפילות הכתובות בלשון זכר כגון 'הריני מקבל').
- נטילת ידיים ליד המיטה ג' פעמים לסירוגין עד מקום חיבור כף היד עם הזרוע, מפני רוח רעה השורה על הידיים וצריך להיזהר לא לגעת במים שבתוך הכלי כיוון שעל־ידי הנגיעה הם נטמאים ואי־אפשר ליטול בהם'.
- בזמנינו אין חוששים למים מגולים ובפרט במי נטילה¹ ולכן אין צריך לכסות את מי הנטילה.
- אין נוטלים ידיים בשירותים ואין לוקחים משם מים לנטילה² (שהרי השירותים הוא מקום שיש בו רוח רעה והנכנס לשם צריך ליטול ידיו).
- מי שלא הכין מים לנטילה ואין מי שיביא לו ילך פחות מד' אמות ויעצור, ושוב ילך פחות מד' אמות ויעצור (וכן הלאה) עד שיגיע למקום מים ויטול⁴.
- מפני הסכנה שישנה בנגיעה ביד שאינה נטולה השורה עליה רוח רעה – יש להיזהר לא לגעת באיברי הגוף (כעיניים, אוזן, אף ופה או בשאר פתחים שבגוף)⁵ (וכן בפצעים וחתכים פתוחים⁶), "וכל שכן שצריך להיזהר מאוד שלא ליגע בשום מאכל או משקה שלא לטמאם וצריך להזהיר הנשים על זה ביותר כי רוב תיקון המאכלים על־ידן"⁷.
- סכנת הנגיעה ביד שאינה נטולה היא גם בנגיעה באחרים ולכן צריך להיזהר לא לגעת באיברי התינוקות קודם נטילה שליד המיטה ולכן כאשר קמים בלילה להאכיל התינוק או להחליף לו – צריך ליטול ידיים ג' פעמים לסירוגין. אך אפשר לתת לתינוק בקבוק או מוצץ באופן שלא נוגעים בו או באוכל (וכן יש להקל בנגיעה בתינוק על־ידי לבישת כפפות⁸).
- "בווהר החמירו מאוד שלא להזכיר את השם בברכות ולא ללמוד וכן שלא ליגע במלבושיו וכן שלא לילך ד' אמות בעוד שרוח הטומאה שורה על הידיים"⁹, ומלבושיו הכוונה לבגדים שעתיד ללבוש ולהתפלל בהם ואין הכוונה לכיסוי ראש או בגדי השינה.
- רוח הטומאה שורה על הידיים גם אצל קטנים מגיל חינוך (היינו

1. רבנו הזקן בסידורו.
2. שערי־שובה סימן ד סק"ו ומשנ"ב סימן קס סקכ"ג.
3. כף־חיים סימן ד סק"א.
4. ברכ"י סימן א, קצוה"ש סימן ב.
5. שוע"ר סימן ד ס"ב.
6. אחרונים על־פי משנ"ב סימן ד סק"ג.
7. רבנו הזקן בסידורו.
8. על־פי שוע"ר סימן מז ס"ב.
9. רבנו הזקן בסידורו.

הרצפה וידרכו עליהם. כן אין לשופכם לכיור המטבח ואפילו כשאין בו כלי אוכל או מאכלים (ופרט זה הוא אף בנטילה למי שישן ביום). כמו כן משתדלים שלא לומר דברי קדושה כנגד מים אלו¹⁸.

• תינוק הישן בעגלה בדרך־כלל הוא למטה מגיל חינוך, ולכן בדיעבד אפשר להקל במאכלים הנמצאים תחתיו בעגלה בעורו ישן, ובפרט כשהוא ישן ביום. אבל לכתחילה יש להיזהר שלא יהיה אוכל תחת העגלה משום רוח טומאה שעל הקטן, על־דרך דברי רבנו ש"הנזהר מנגיעת קטן... קדוש יאמר לו"¹⁹, וכדאי להיזהר בזה גם בשנת התינוק ביום.

• דברי מאכל שנגעו בהם בידיים לא נטולות, מובא בשם השל"ה שמאכלים ומשקים אלו גורמים לטמטום הלב והרעת ועלולים להכשיל את האדם בדברי עבירה ח"ו, ועל כן לכתחילה יש להחמיר ולא לאוכלם. ויש שכתבו שאפשר להדיח את האוכל ג' פעמים ואם אי־אפשר להדיח את האוכל – אפשר לאוכלו²⁰. ומי שעובדים אצלו אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות הנוגעים באוכל – יש להקפיד שייטלו ידיים לפני תחילת העבודה, ובדיעבד אם לפחות שטפו את הידיים במים – אפשר להקל.

• "אדמו"ר הרש"ב אמר: קודם רחיצת הפה שחרית אין לברך – מלבד ימי התעניות – ברכות השחר"²¹.

• לאחר הקימה ולבישת הבגדים נוטלים את הידיים שוב עד הזרוע ונטילה זו באה גם בשביל "להתקדש בקדושתו של הקב"ה"²² וכהכנה לתפילה "לטהר ידינו קודם עבודתנו כמו כהן שהיה מקדש ידיו קודם עבודתו וכיון שעיקר העבודה הוא להללו ולשבחו ולהתפלל לפניו לכן קודם התפילה שייך לברך על נטילת ידיים"²³, ונשים החייבות בתפילה חייבות גם הן בנטילת ידיים שנית בבוקר.

18. שערי־שובה סימן ד סק"ח.
19. שוע"ר מהר"ב סוף ס"ד.
20. קצות־השולחן סימן ב.
21. היום־יום כב מנחם־אב.
22. רבנו הזקן בסידורו.
23. שוע"ר סימן ו ס"ב.

- רבנו הזקן מחדש בסידורו כי נטילה זו שבבוקר צריכה להיות עם כל ההקפדות כמו בנטילה ללחם²⁴ וצריך להיזהר לא לגעת במים שבתוך הספל שהם נטמאים בנגיעה ביד שאינה נטולה.
- וכן צריך ליטול עם מגבת על־מנת "שלא לגעת ביד הנטולה בלחלוחית המים שעל הכלי שנטמאו מהיד שאינה נטולה"²⁵, ומי שקשה לו עם מגבת אם משתמש בכלי עם שתי ידיות יכול לתפוס את הכלי בידיה אחת ולשטוף בברו את הידית השנייה וכן יכול להחזיק את הספל ביד רטובה (דבר זה הוא רק בנטילה בבוקר ולא בנטילה ללחם). כמו כן צריכות הנשים להסיר את הטבעות משום חציצה.
- ברכת 'על נטילת ידיים' צריכה להיות סמוכה לנטילה ואין להפסיק בין הנטילה לברכה אפילו בדיבור, "וטוב שלא לברך ברכת על נטילת ידיים עד לאחר יציאתו מבית־הכיסא ובפרט אם צריך לנקביו שאז אסור לו לברך"²⁶.
- כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע היה משנה את נטילת הידיים בבוקר מהנטילה לסעודה "בשלושה דברים: א. בשעת אמירת על נטילת ידיים של ברכות השחר היו הידיים כבר נגובות ויבשות. ב. ההגבהה היא עד הראש עד למקום הפאות. ג. הידיים פרושות. בברכת נטילת ידיים לסעודה: א. הוא אומר על נטילת ידיים בשעת השפשוף אחרי הנטילה ולפני הניגוב. ב. ההגבהה היא רק כנגד הלב ולא למעלה מזה. ג. שתי הידיים שלובות ולא פרושות"²⁷.
- נשים מברכות כל ברכות־השחר כיון שהן חייבות בברכות הוראה כמו האנשים, וכן אומרות 'יהי רצון' שיוצאים בו ידי חובת תפילה דאורייתא²⁸ ולכן גם הן צריכות לברכן מיד בבוקר קודם אכילה.
- צריך לסמוך את 'אלוקי נשמה' לברכת אשר יצר ולא לדבר

24. רבנו הזקן בסידורו.
25. רבנו הזקן בסידורו.
26. שוע"ר סימן ו ס"א.
27. כ"ק אדמו"ר הרי"צ בספר־השיחות לה"ק תש"ג עמוד קח.
28. סימן קו ס"ב.

ביניהן²⁹. ברכת 'אשר יצר' מברכים עד חצי שעה מאז שהתחייבו בברכה. אם מרגישים שעדיין צריכים לחזור ולצאת – אין לברך 'אשר יצר' עד שירגישו שלא צריכים לשוב ולצאת עוד ורק אז יש לברך³⁰.

- מנהגנו שגם נשים אומרות "שלא עשני גוי... עבר" ואינן אומרות "גויה" ו"שפחה", וכן מברכות "שעשני כרצונו" בשם ומלכות³¹.
- נשים מברכות ברכות־התורה³² ומיד לאחר מכן אומרות 'יידבר.. יברך' כדי להסמך לימוד לברכות־התורה³³, אך נראה שפטורות מ'אלו דברים' כיון שנשים פטורות מלימוד תורה שבעל־פה שאינן הלכות הנוגעות להן, וכדאי להקפיד לא ללמוד לפני ברכות־התורה.
- דינים נוספים בנטילת ידיים: היוצא מבית־הכיסא (ואפילו לא עשה צרכיו) ומבית־המרחץ (ואפילו לא רחץ) והנוטל ציפורניו (אפילו ציפורן אחת בין ביד ובין בכלי ואין הברל בין הידיים לרגליים) והמסתפר שערותיו והנוגע בנעליו (בכל סוגי הנעליים) אפילו אינן מטונפות³⁴ והנוגע ברגליו – יש ליטול את הידיים משום רוח רעה, ולכן כדאי להזדרז ליטול הידיים ואף אם אינו עומד להתפלל או ללמוד³⁵. כמו כן כדאי שנטילה זו לא תיעשה בכיור במטבח. כן יש להשתדל לא לגעת באוכל לפני נטילה. וכן הנוגע בגופו במקומות המכוסים צריך ליטול ידיו. ומעיקר הדין מספיק בכל אלו המנויים כאן, נטילה פעם אחת על כל יד³⁶ אך כבר נהגו ליטול ג' פעמים לסירוגין אך בלי מגבת ושאר הקפדות.

• כמו כן, לאחר שמחליפים לתינוק, צריך לשטוף את הידיים וכדאי להיזהר לא לגעת באוכל לפני השטיפה.

כיסוי הראש

• מדין תורה חייבת כל אישה נשואה לכסות ראשה ואסורה לצאת לרשות־הרבים בשיער מגולה³⁷ ואיסור זה נקרא 'דת משה', ורשות־הרבים הוא מקום שהולכים בו הרבה אנשים.

- חז"ל תקנו את 'דת יהודית' שהן הלכות ודרכי צניעות (אשר העוברת עליהם "יוצאת בלא כתובה") ואחת מהלכות אלה היא האיסור לצאת מהבית בשיער מגולה למקום שאין בו הרבה אנשים ואפילו למקום שבדרך־כלל אין בו אנשים וזים³⁸.
- כיסוי השיער במקומות אלה צריך להיות לגמרי, על כל השיער, בין מלפנים ובין מאחור³⁹.
- רבנו הצמח־צדק⁴⁰ מוסיף שההולכת בחוץ וקצה שערה מגולה, מלבד איסור 'דת יהודית' שהיא עוברת ביציאתה בצורה זו, כאשר אנשים רואים את קצה שערה היא אף עוברת על איסור 'לפני עיורור לא תיתן מכשול'.

• 'בעצם העניין דלבישת פאה־נכרית ולא להסתפק בכובע ומטפחת, מבואר ההכרח בזה בכמה מקומות. והרי רואים במוחש אשר לבישת כובע ואפילו מטפחת משאירה חלק השיער בלתי מכוסה על־כל־פנים

^[29] שוע"ד סימן ו ס"ז

^[30] על־פי שוע"ד סימן ז ס"ו

^[31] סימן מז ס"ד

^[32] סימן מז ס"ו

^[33] סימן מז ס"ז

^[34] סימן קכח סכ"ז

^[35] קצות השולחן סימן ב סי"א

^[36] שוע"ד מהרד"ק סימן ד ס"ח

^[37] כתובות עב ע"א

^[38] שו"ע אבן־העזר סימן קטו ס"ד ובית־שמואל ט

^[39] מג"א סימן עה סק"ד על פי הוזהר, חת"ס או"ח לו ומשנ"ב סימן עה

^[40] משניות ברכות פ"ג מ"ה אות ג

במשך זמן קצר, זאת אומרת שעוברים על האיסור הגדול והפסק־דין בשולחן־ערוך סימן עה"⁴¹, ולכן הפתרון לכך הוא ללבוש פאה המכסה את כל השיער ואינה זוה בדרך־כלל ממקומה.

• הלכה נוספת ב'דת יהודית' היא, לצאת לחוץ רק עם כיסוי המיוחד ליציאה החוצה ולכן היוצאת "ואין עליה רדיד ככל הנשים אף־על־פי ששיערה מכוסה במטפחת" היא "עברה על דת יהודית" למרות שיצאה בשיער מכוסה! וטעם הדבר שבחוץ לובשים גם רדיד ואין מסתפקים במטפחת, כותב רבנו הצמח־צדק, שהוא כדי להיות בטוחים שלא תתגלה אף שערה. נמצא מכך, שחובת לבישת פאה הוא בכל מקום בו יעברו על 'דת יהודית' אם ילכו עם מטפחת ויתגלו השערות ואפילו למשך זמן קצר.

• כ"ק אדמו"ר כותב⁴²: "ומה ששואל דעתי אודות עניין דכיסוי הראש, פליאה לי על השאלה בזה, ובפרט בצורתה כמו שכותב שתלבוש פארוק (=פאה) שכל הראש יהיה מכוסה רק שתי אצבעות מלפנים מגולים, שאינו מובן את מי רוצים לרמות בזה, דפשיטא שלא את הכול יכול ואפילו לא את העולם, כי אם את עצמו. ומה תועלת בכגון דא. ומוכן שזהו רק בתור סניף דסניף כי הרי הדין מפורש בשולחן־ערוך ובמילא אין מקום לשאלה וספק".

• "כאשר הולכים עם מטפחת יש את הברירה להגביהה עוד ועוד או להורידה לגמרי כפי שידוע מהניסיון. אמנם היא יכולה לטעון שתלך עם המטפחת כמו שצריך להיות – ואם יהיה כך הרי בוודאי טוב – אבל מהניסיון רואים שזה לא כך, ובשביל מה צריך להביא את עצמה לידי כזה ניסיון, והרי מבקשים בכל יום בתפילה ואל תביאנו לידי ניסיון"⁴³.

- גם בפני אנשי ביתה צריכה לכסות את ראשה. "וכן נהוג בכל גבול ישראל שאפילו לפני אנשי ביתה אינה נמצאת בפריעת הראש בלא מטפחת" (לשון הב"ח אבהע"ז קטו). וכותב החתם־סופר "כיוון דכבר קיבלוהו עליהו אבות אבותינו בכל מקום ששמענו שנפוצים ישראל לאסור בזה, אם כן הווה ליה דין גמור... דבארצותינו שנתפשט המנהג על־פי הוזהר – איסור גמור הוא".

• כיסוי זה צריך להיות הן ביום והן בלילה.

- הצנועות ביותר מקפידות שלא לגלות אפילו מקצת משערות ראשן אפילו כשהן לבדן בחדרי־חדרים (דרכי־משה אבהע"ז קטו) וכן כותב הוזהר (פרשת נשא) ".... וכפי המסופר בגמרא (יומא מז ע"א) אודות קמחית שמעולם לא ראו קירות ביתה את שערות ראשה (בשעה שהייתה יכולה לכסותם – תוס' ישנים שם) וזכתה שיצאו ממנה שבעה בנים כוהנים גדולים.

• בנוסף ללבישת הפאה כדי להינצל מאיסור, מביא כ"ק אדמו"ר רבות את דברי הוזהר אשר המקפידה על כיסוי בפאה שעל־ידי כך בוודאי לא ייראה שערה בחוץ וזכה להתברך "בכל הברכות בברכות רוחניות ובברכות גשמיות, בעושר, בבנים ובבני בנים"⁴⁴, ו"לבישת פאה נכרית הוא דבר הנוגע לילדים ולנכדים לפרנסה ובריאות וכמו שכתוב בווזהר שזה נוגע לבני, חיי ומוזני"⁴⁵.

• בנות שאינן נשואות, צריך שיערן להיות קלוע ולא סתור משום צניעות⁴⁶ ודבר זה שייך גם לנשים נשואות ששיער הפאה צריך להיות אסוף ולא פזור. הרבה מן הפוסקים סבורים שכל שיער בכל אורך שהוא צריך להיות אסוף, אך נראה להקל שרק שיער הארוך למטה מן הכתפיים חייב להיות אסוף אך שיער המגיע עד הכתפיים יכול להיות פזור. ■

^[41] אג"ק חי"ט עמוד תכח

^[42] לקו"ש חל"ג עמוד 264

^[43] לקו"ש חי"ג עמוד 188

^[44] אג"ק חי"ט עמוד שכו

^[45] לקו"ש חי"ג עמוד 188

^[46] מג"א סימן עה סק"ג

מראשית התגלות החסידות, הייתה הכתיבה לרבי מיסודותיה הבולטים. חסידים כתבו לרבי 'פדיונות' וגם מכתבים. החסידים, וגם הרביים, ייחסו למכתבים הללו חשיבות עליונה כאחד הגורמים המרכזיים בהתקשרות שבין רבי לחסיד. וכך מעמיד פתגם חסידי עתיק את הכתיבה לרבי, כאחד משלושת דרכי ההתקשרות. וכך אומר הפתגם:

"האישה נקנית בשלושה דרכים – בכסף, בשטר ובביאה"; חסיד נקנה ומתקדש לרבו "בשלושה דרכים": בכסף – דמי 'מעמד'; בשטר – הפ"נ; ובביאה – בנסיעה לרבי.

הדרך בה קיבלו על עצמם חסידים את ההתקשרות אל הרבי, עברה תמיד דרך הפ"נ, כתב התקשרות בו מוסר הכותב את כל־כולו לרבי.

האישה נקנית בשלושה דרכים – בכסף, בשטר ובביאה"; חסיד נקנה ומתקדש לרבו "בשלושה דרכים": בכסף – דמי 'מעמד'; בשטר – הפ"נ; ובביאה – בנסיעה לרבי.
הדרך בה קיבלו על עצמם חסידים את ההתקשרות אל הרבי, עברה תמיד דרך הפ"נ, כתב התקשרות בו מוסר הכותב את כל־כולו לרבי.

למשמעות ה'פדיון נפש'

אותו מכתב הנכתב לרבי בעיתים מוזמנים ומיוחדים (ערב ראש־השנה, יום־הילולא או ביום־הולדת) נקרא 'פדיון נפש'.

הסיבה: המנהג בכל חצרות החסידים, הוא לתת לאדמו"ר סכום כסף, והכסף הזה הוא 'פדיון' בעבור נפשו של המבקש ונפשות בני ביתו. לכסף צורף 'קוויטל' – פתקה ובה שמו ושם אמו של המעתיר, ובקשתו בקצרה. בין חסידי חב"ד, אף שהקפידו על 'דמי פ"נ' – היו נשלחים הכספים גם (ובעיקר) בנפרד, במסגרת ה'מעמד' הכללי בו מחוייב כל חסיד. אך השם של הקוויטל נשאר 'פדיון נפש'.

אין כותבים 'פדיון'?

על היחס של החסידים לכתיבה לרבי, ניתן ללמוד מסיפור שסיפר המשפיע הגה"ח רבי יואל כהן שיחי' ('אנשים חסידים היו', עמ' 50): "בשנת תש"ט באו אחדים מתלמידי התמימים שבתל־אביב, לביתו של החסיד ר' זלמן משה היצחקי ז"ל, וביקשו ממנו שילמד אותם כיצד כותבים פ"נ לרבי. ר' זלמן משה לקח עפרון ונייר, ולפתע פרץ בבכי נורא, זמן רב נמשך בכיו. לאחר שנרגע במקצת, ביקש מהבחורים שישבו אליו למחרת, כי עכשו הוא לא מסוגל לכתוב פ"נ.

"למחרת חזרו התלמידים לביתו, ושוב ביקשו ממנו לכתוב פ"נ. ר' זלמן משה לקח את הנייר והעיפרון, וכתב את המילים 'אנא לעורר'. אבל מיד פרץ בבכי ללא מעצור, ובשום אופן לא יכול היה להמשיך בכתיבת הפ"נ...".

זהירות בכתיבת 'פדיון'

עבור כתיבת 'פדיון' יש ללכת למקווה. גם בדורות קודמים, כאשר לא כל החסידים הקפידו על הליכה יום־יומית למקווה – ביום של כתיבת 'פדיון' הקפידו על כך. גם מהרביים מקובל, שקשה מאוד לקרוא פדיון שנכתב בלי מקווה.

וכך עובר במשפחתי סיפור על סבי־סבי, החסיד רבי חיים־בנציון רסקין ז"ל, ממקושרי הרבי הרש"ב נ"ע. ר' בענטשע נהג לכתוב לרבי בתדירות גבוהה. פעם עברה תקופת זמן מסויימת שבה לא יכול היה לכתוב, מאחר והוא שהה במקום שבו אין מקווה. תמורת זאת, כתב

פֿאַר יִזְעַק מֵרִישׁה רַחֲמִים כַּמֶּשׁ זְתָאוֹת מַהֲמִיָּה
כִּיךְ אֶצְמַ"פּ שְׁלִיס"ץ נִרְיָז מִבְּלוֹמִי מַלְאֵם צְלוּנֶה־נֶגֶד

"אנא לעורר רחמים רבים"

לרגל ג' בתמוז, היום שבו מתעוררת נקודת ההתקשרות העצמית

של החסידים לרבי, הננו להגיש בזה לקט אמרות וסיפורים

הנוגעים לכתיבת 'פדיון נפש' - אחד האמצעים העיקריים

להתקשר אל הרבי • מוגש על־ידי הרב שמואל רסקין, מנהל

בית־חב"ד בשיכון ותיקים בחולון

ר' בענטשע טיוטות עבור עצמו, וכאשר הגיע למקווה, ערך אותם כמכתבים מסודרים אל הרבי.

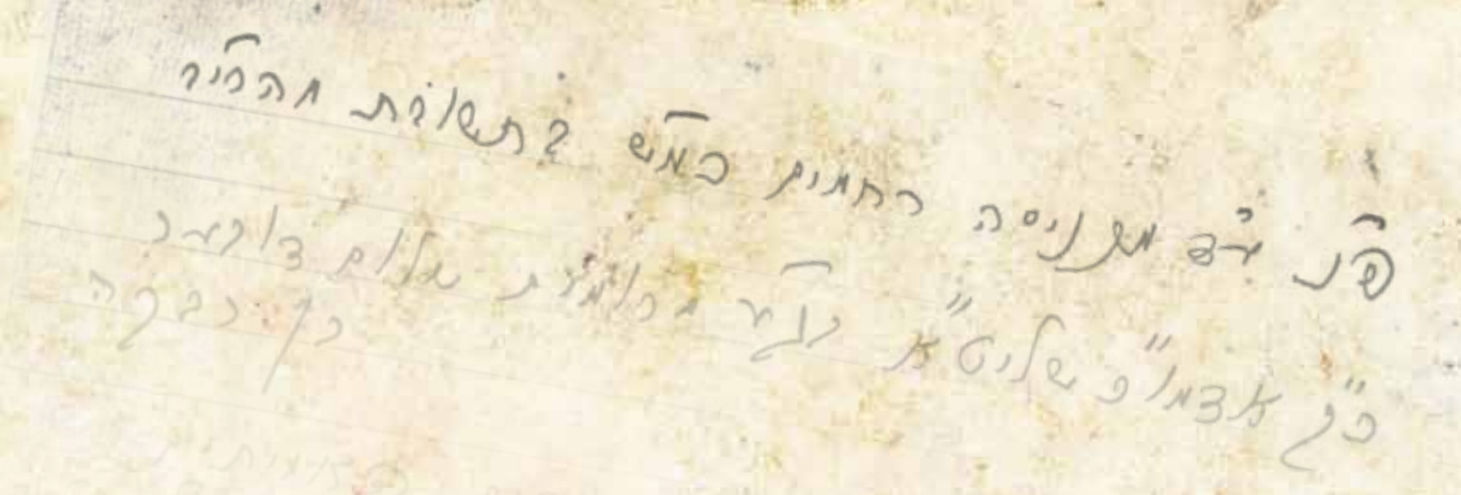
מאוחר יותר, כשהגיע ר' בענטשע אל הרבי, שאלו הרבי מדוע לא קיבל ממנו מכתבים, וענה שלא היה לו מים ולא יכול לכתוב. ענה לו הרבי הרש"ב: נכון, אמת, אפילו הטייטא צריכה להיכתב אחרי מקווה.

על הזהירות הדרושה בכתיבת 'פדיון', אפשר להביא גם ממכתב קצר ונורא של הרבי (אגרות־קודש ח"ד, עמ' תכד). הרבי מגיב על 'פדיונות' שקיבל, ובאחד מהם מופיעה שורה ובה דברים בגנות אדם אחר (אין בידנו הידיעות מיהו אותו אדם). וכך מחזיר לו הרבי (בתרגום חופשי):

"הפ"נ אקרא על הציון הק'. אבל נבהלתי לקרוא באחד מהם "ולמלשנים אל תהי תקוה כו"! עבור זאת יש לנצל זאת [את האפשרות לכתוב לרבי]? ויתירה מזו: עבור זה יצטרך כ"ק מו"ח אדמו"ר לנתק את עצמו מגן־עדן, וללכת לבית־דין שלמעלה, ולבקש ש...., געוואלד ר' ...".

ממקור הרחמים והסליחות

החסידים בעבר נהגו לכתוב בפדיונות "אנא לעורר רחמים רבים ממקור הרחמים והסליחות ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהר"ב". משמעות הפתיח הזה, נעוצה בפולמוס עתיק אודות הפיוט "מכניסי רחמים": היו שטענו בעבר כי באמירת "מכניסי רחמים הכניסו רחמינו לפני בעל הרחמים" אנחנו 'משתפים' חלילה מישהו אחר מלבד לקב"ה,

וכביכול משתמשים ב'מומצעים' בינינו לבינו יתברך. ב'שורש מצות התפילה' (פרק ו') כותב כ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' שמשום כך יש אכן להימנע מאמירת 'מידת הרחמים עלינו התגלגלי' ובמקום זאת לומר, "אב הרחמים גלגל עלינו מידת הרחמים".

ואמנם, המהרי"ב (ר' ישראל ברונא. נפטר בשנת ה'ר"מ) הצדיק את המנהג לומר "מכניסי רחמים" (שו"ת סי' ערה):

"מה שאנו אומרים 'נא מידה נכונה', וכן 'מידת רחמים' ומכניסים רחמים מלפני בעל הרחמים, אינו אלא דרך שפלות ועבדות, שמדבר בפני המלך ליועציו לדבר למלך, והוא בוש בדבר לקרב אל המלך ואין זה דרך אמצעי כלל".

כלומר: אנו בעצם פונים ישירות אל הקב"ה, אלא שאנו מתביישים לפנות אליו בפניו, ועל כן אנחנו כאילו מדברים אל השרים והעבדים – כשכל כוונתנו שהמלך ישמע אותנו ישירות. חסידים נהגו להוסיף לפני ה'פדיון' כי הפנייה אל הצדיק לקבלת ברכה, איננה כממוצע חלילה – אלא "כמ"ש בתשובת מהרי"ב". כלומר: מהטעם הנזכר.

אין צורך ב"כתובת"

בהתוועדות ב' באייר תש"י (ההתוועדות המיוחדת שהועיד הרבי לתלמידי ה'תמימים', בפעם הראשונה שהרבי התוועד אחרי יו"ד שבט ביום חול) אמר הרבי:

בנוגע לנוסח הפדיון שנותנים לכ"ק אדמו"ר – אילו אישר חילי, הייתי מבטל הנוסח שכותבים "ממקור הרחמים כו" ע"ד מכניסי רחמים כמבואר בתשובת מהרי"ב ז"ל". כי, א...אין זה (תשובת מהרי"ב) נוגע ושייך לנוסח הפדיון שעניינו בקשת רחמים ("אנא לעורך רחמים רבים")...

ב) בנוגע להנוסח "ממקור הרחמים" – אין צורך ליתן לרבי "כתובת" מהיכן לעורך רחמים, הוא יודע בעצמו מהיכן לעורך רחמים... ואולי רצונו לעורך רחמים ממדרגה נעלית יותר מאשר "מקור הרחמים".

"יזרקו אותי מניו-יורק"...

בקשר לקטע השיחה הזה, סיפר לימים המזכיר הרב יהודה-לייב שיחי' גרונר (תשורה וולף ר"ח ניסן תש"ס, רמת-גן, עמ' 88): כשר' יואל כהן ואני רשמנו את הדברים,

ביקש ר' יואל שאצטרף אליו להכניס את הרשימה לרבי. עד אז לא הכניסו שום רשימות מההתוועדויות שהיו, זו היתה הרשימה הראשונה. היה זה קרוב ל-12 בלילה. הקשנו על הדלת, והרבי פתח את הדלת ואמר: "שני אברכים בשעה כזו מה קרה?". אמרנו שיש לנו רשימה מההתוועדות האחרונה.

...הרבי לקח את הרשימה ודפדף בעמודים והגיע לקטע שבו היה כתוב מה שהרבי דיבר בהתוועדות אודות נוסח ה'פדיונות', מה שהחסידים אמרו ומה שהרבי אמר, והרבי אמר לנו: "גם את זה הכנסתם כאן? יזרקו אותי מניו-יורק! [אמרנו ש] אני רוצה לשנות מה שהיה אצל חסידים כמה וכמה שנים".

אמרנו – מאחר שהרבי דיבר על זה, סימן שהחסידים צריכים לדעת. הרבי חיך ואמר: טוב, טוב, ס'מאכט ניש אויס [=לא משנה].

"כאילו עומד לפניו"

במכתב הידוע מראש-חודש שבט תשי"א, בו מציע הרבי הנהגות ליום-ההילולא הראשון של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, מורה הרבי במילים קצרות כמה דברים ביחס לקריאת ה'פדיון' – בינו לבין עצמו, עוד קודם המשלוח לרבי:

לאחר תפילת הבוקר וחזרת הרא"ח – יקרא כל אחד פ"נ (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להיכנס ליחידות או על-כ"ל-פנים לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ – יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"נ, כאילו עומד לפניו.

להניח הפ"נ אחר-כך בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של תורת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשולחו (אם באפשר – בו ביום) על מנת לקראתו על ציון שלו.

כתיבה רוחנית

באיגרת הנזכרת, כותב הרבי כי תכף לקריאת הפדיון, יש להניחו בין דפי מאמר או קונטרס מתורת האדמו"ר. בין חסידים מקובל, כי כבר ברגע הכנסת הפדיון לספרו של הרבי – על-מנת לשולחו, כבר קיבל הרבי את הפדיון (וראה שיחת שבת פרשת פנחס תשי"א).

וכך סיפר החסיד המשפיע ר' מענדל פוטערפאס ז"ל על 'פדיון' רוחני שכתב (ר' מענדל, עמ' 44):

כל עת החקירות, ראשי לא היה פנוי לחשוב על עצמי או על משהו אחר. כל עשתונותי היו נתונים בדרך התנהגותי בחקירות – מה לדבר ומה לא. רק לאחר שדנוני בערב ל"ג בעומר

לשמונה שנות גלות במחנה עבודה, התחלתי לחשוב קצת על עצמי, ואז נזכרתי בדבריו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ, שאמר פעם: "כל אלה (הנמצאים ברוסיה ובעיקר במאסר), שיתעצמו במחשבה עליי – אתעצם במחשבה עליהם" – וכך אמנם עשיתי. כשמצאתי את עצמי בתא המאסר, דבר ראשון נעמדתי בקרן זוית, עצמתי עיניי והרהרתי במחשבתי כאילו אני נמצא עכשיו ב'יחידות' אצל הרבי, או לפחות שולח אליו מכתב, המודיע לו על מצבי בהווה. רק כשעזבתי את רוסיה כעבור שנים, נודע לי, שבאותו יום ממש, ערב ל"ג בעומר, הבריק כ"ק אדמו"ר הריי"צ מברק על שמי ללונדון, ובו נאמר: "המברק התקבל".

בתחילה חשבו בני משפחתי, שהצלחתי להערים על כולם, שאני נמצא כבר מחוץ לרוסיה ומשם שלחתי את המברק לרבי וזו תשובתו, אך כעבור זמן נודע להם שאני 'יושב' ולא הבינו את פשר המברק. רק כשהגעתי ללונדון בשנת תשכ"ד, הבנו כולנו, שזו תשובתו של הרבי על ה'יחידות' שהיתה לי בבית-הסוהר.

שיהודים יכתבו לרבי

חסידים, בפרט ברור האחרון, ראו מטרה בכך "שיהודים יכתבו לרבי". שיכתבו, שיבקשו, ובכך יתחברו עם נשיא הדור.

מגמה חסידית זו מעוגנת בהרבה מהשיחות והאיגרות של הרבי. לפנינו דוגמה אחת:

עוד בימי חונתו, כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ, שלח הרבי מכתבים לריכוזים החסידיים – שיועילו ויעשו דבר להרבות את ההתקשרות אל הרבי. באחד המכתבים היותר חריפים שנכתבו בנידון (אג"ק ח"ג, עמ' נד), מספר הרבי:

"אברך אחד, שהוכרח לברוח ממקומו, אינו שייך לעבודת התפילה, אינו לא משכיל ולא עובד, בלא חתימת זקן וכו' וכו', ומעולם לא למד לא בתומכי-תמימים, ולא בישיבה בכלל – נדד למדינה רחוקה ביותר, הן במקום, הן בענייני יהדות, וכעבור איזה זמן התחילו להגיע מאנשים ונשים משם מכתבים לכ"ק מו"ח אד"ש.

"ולדוגמא – מאישה בעלת עסק שמציעים לה לשכור חנות ודירה בחלק א' של העיר, או בחלק אחר. ושואלת החלטת כ"ק אד"ש מה תעשה. – מעולם לא ראתה אותו, ויודעת שמעולם לא היה כ"ק מו"ח אד"ש, לא רק בעירה אלא גם בכל מדינתה, אינה מאנ"ש וכנראה גם לא מגזע אנ"ש. אבל כששמעה

מהאברך דברים היוצאים מן הלב: יש רבי בישראל, ואין הוא נכנס בהגבלות הטבע, והרוצה ללכת לבטח דרכו: במסחר, בהנהגת הבית, וכו' – לא ירים את ידו מבלי לשאול את פי הרבי. והכירה בהאברך שפיו ולבו שווין, כי ניכרין דברי אמת, ציותה לכתוב השאלה הנ"ל. שייכת ממילא ל'נפנה' [=נתינת מעות 'מעמד'], ומתקרבת ליהדות, ובטח בקרב הימים, יהיו הליכות ביתה בכשרות וטהרת המשפחה וכו'. – אלה תתולדות אברך פשוט...".

בהמשך המכתב הרבי מוכיח את אותה קהילה חב"דית, על העדר הפעולה מצידם. ולפי דרכנו למדנו את החשיבות הגדולה שיש בכך שיהודים יכתבו לרבי.

הקב"ה מסובב שיצטרכו לכתוב!

באיגרות של הרבי מופיעה כמה פעמים האזהרה, שלפעמים הקב"ה מסובב דברים שיגרמו לאנשים לכתוב לרבי. ובאם אנשים היו כותבים בלאו הכי – היו הם נפטרים מאותם דברים לא-טובים!

הנה דוגמא למכתב כזה (אג"ק ח"ב, עמ' קעד):

"וכבר כתבתי לאחדים מאנ"ש, שאם היו מתאמצים ובמשך הזמן מתרגלים לכתוב מכתבים בכשרות טובות, הרי בטח שמומן לזמן היו פוטרים אותם מכמה עניינים משונים שהמסובב מהם הוא כתיבת מכתב, כי הרי

אין איתנו יודע עד מה – ואפשר כל העניין הוא בשביל ששני יהודים יבואו בקישור עוד הפעם...".

"שליט"א בגן עדן"

ולסיום – צילום של 'פדיון' שכתב החסיד ר' מיכאל דבורקין ע"ה, על ציונו של כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע – 'פדיון' מיוחד במקוריותו:

פ"נ ע"ד מכניסי רחמים כמ"ש בתשובות מהרי"ב

כ"ק אדמו"ר שליט"א בגן[ן]עדן[ן] מרומים שלום דובער בן רבקה לעורך רחמים ר[בים] ממקור הרחמים והחסידים האמיתיים על כלל ישראל להצילם מהרשע היטלער המנהיג מקום המלוכה בדאייטשלאנד [=גרמניה], שימח שמו וזכרו תיכף ומיד עס זאל בא אים שיים פלאצין די ?? [=שתיכף יתפוצץ אצלו ה??] ויקויים באבוד רשעים רינה.

אחד הדברים המעניינים בפ"נ המרתק הזה הוא ההקדמה "אדמו"ר שליט"א בגן-עדן"...

החידה החסידית

מאת הרב שלמה מאיר י. מארק

מכה, חכה ו...הברקה

- ו. רוצים חכמה כמים לים שנראה בעין, את כל הקיים
- ז. מה אם-כן לשם כך נעשה? נהפוך את השלילי ל- לפאסה.
- ח. נסיר אחד לאחד את כל הסנוורים נצליח שיהיו אחים כל האחרים
- ט. נמצה עד תום את ה'אתחלתא דגאולה'
- נשלים כעת ממש, מיד, תכלית הפעולה!

פתרון החידה בעמ' 22

המקום בו היה הנס שהביא את כפר־חב"ד לעולם

מסע מרגש בתמונות

בגיליון הקודם כתבתי על "הנס שהביא את כפר־חב"ד לעולם" – העיר לכונו (למברג) שבאוקראינה. הבטחתי לצאת למקום ולתעד את כל אותם מקומות שבהם עברו אבותינו את הנסים ביציאתם מברית־המועצות. הבטחנו וקיימנו.

יצאתי לשם ביחד עם הרה"ח ר' שלום־בער בוסמן שיחי' מתל־אביב, בליווי הצלם ר' עמרי פרי. ר' שלום־בער, על־אף שבאותם ימים היה נער לפני בר־מצווה, זכר הכול. לא־פעם ולא־פעמיים, בעת ששחזר את האירועים שעבר ביחד עם בני משפחתו – נחנק מבכי.

ובכן, נסענו ללכונו ומצאנו עיר שתושביה הם אוקראינים לאומניים, ששנאת ישראל זורמת בעורקיהם עד היום הזה. ארמת העיר ספוגה בדם יהודי רב, מאז גזירות ת"ח ות"ט ועד לימי השואה האיומה שבה נרצחו ונטבחו בלכונו מאות־אלפי יהודים. המכבים שהופנו אלינו היו בלתי נעימים בעליל.

אבל עברנו את זה ותיעדנו בצילומי וידאו את כל סיפור 'הבריחה מלכונו'. לפניכם תמונות אחדות משלל התמונות שצילמנו במהלך מסענו. ■

קראקבסקיא 18. ביתו של החסיד ר' יונה כהן מפולטבה הי"ד, שהיה מראשי העוסקים בבריחה

לאמאנוסובה 33. ביתה של אשת־החיל מרת שרה קצנלנבויגן ה'מומע שרה' שעסקה במסירות־נפש בבריחה מלכונו. נפטרה בבית־הסוהר, הי"ד

בית המעצר של הגפ"א 'קונטרה ראזוועטקא'. כאן נכלאו החסידים שנתפסו בעת שהותם בלכונו

דווארניצקי 40. ביתו של ר' מרדכי שנקר. בית זה שימש מרכז הפעילות המחתרתית ליציאה מברית־המועצות

תחנת הרכבת הראשית בלכונו

מכאן יצאו ה'עשאלונים' לפולין

התרגשות במעבר הגבול אוקראינה־פולין. כאן היה 'מסך הברזל'

בית־הכנסת היחיד שנותר כיום בלכונו

ברכת מלכונו לפולין. הפעם ללא מורא ופחד

תחנת פודז'מש בלכונו. מפה יצאו 1,100 חסידים חב"ד לחופש

רכבת של ניסים

לאחר פרסום הדברים על 'הבריחה מלכונו' בגיליון הקודם של 'הכפר של הרבי', התקשרו אליי כמה מוותיקי כפר־חב"ד וביקשו להשלים פרטים שהחסרתי בסיפורי לבוב. האמת היא שאפשר לכתוב ספר על כל אותה פרשה וכל דבר בעתו. סיפור אחד קצר ששמעתי יהווה דוגמה לכל הסיפורים ששמעתי בחודש האחרון. את הסיפור שמעתי מהגב' פרידה לוין שתחי' שטלפנה אליי וסיפרה על חוויה מוזעזעת שעברה בלכונו ושלמזלה הסתיימה בטוב:

"אבי ר' יחיאלי־יוסף ריבקיין, הכין כרטיסים מוויפנים לכל בני משפחתו, גם למשפחה המורחבת. כאשר הגענו בשעה היעודה לתחנת־הרכבת בלכונו נאמר לנו שהייתה 'מסירה' (=הלשנה) ולכן אסור להתקרב לתחנה, אלא עלינו לחזור לבית בו שהינו. הבעיה הייתה שאנו החורנו כבר את הבית ולא היה לאן לחזור. משהו אמר לאבי שישנה אפשרות לעלות לרכבת בתחנה המרוחקת מלכונו כ־80 ק"מ, בעיירה זלוצ'וב. כל המשפחה הועמסה על משאית ויצאנו לזלוצ'וב. לאחר שהייה של לילה שלם בתחנה עלינו ל'עשאלון' שיצא לכיוון פולין. הבעיה הייתה שהרכבת שלנו עשתה תנויה בעיר לבוב. ושמ בתחנה החלו לברוק את מסמכי הנוסעים. בעלי ר' בנימין ובן דודנו ר' זושא ריבקיין (מניו־יורק) שחששו מהבריחה, ירדו מהרכבת והחליטו להמתין במספרה הסמוכה לתחנת־הרכבת. "לפתע פתאום, ללא הודעה מוקדמת יצאה הרכבת לדרכה, כשבעלי ור' זושא עדיין ממתנים במספרה. חשך עללי עולמי... אני נמצאת עם שתי ילדות (=הגב' חיה ליפשיץ והגב' רחל גרין) שהיו אז בנות שלוש ושנה. אנחנו עומדות לצאת את ברית־המועצות ובעלי נשאר מאחורי 'מסך הברזל'... בתחנה הבאה רצייתי לרדת מהרכבת, יחד עם בנותיי, אבל אסרו עלי לעשות זאת. אין לך להיכן ללכת!', אמרו לי הסובבים אותי. המצב היה נורא ואיום. מה גם שידעתי כי לבעלי אין פרוטה בכיס.

"אבל הקב"ה עשה נס ולר' זושא ריבקיין היה קצת כסף בכיס. הוא עלה יחד עם בעלי למונית ובקש מנהג המונית להגיע במהירות לתחנה הקרובה. לרוע המזל, הרכבת עזבה את התחנה דקה לפני הגיעם. הם המשיכו במרוץ אחרי הרכבת גם לתחנה הבאה. גם הפעם החמיצו את הרכבת. עד שהגיעו לתחנה האחרונה לפני הגבול ושם אמרו להם שלמונית אסור להמשיך בנסיעה, כי המקום קרוב לגבול. כך עמדו השניים וביכו את מר־גורלם.

"לפתע הם הבחינו שמהתחנה יצא לכיוון פולין קרון עם פלטפורמות פתוחות, להובלת גזעי עצים. ללא שהיות מיותרות הם קפצו על אחת הפלטפורמות ויצאו לדרך. כשהתקרבו לגבול הפולני הם ראו מרחוק את ה'עשאלון' ש'ברח' להם. השוטרים במקום עצרו אותם, אבל הם הסבירו שהם אזרחים פולנים שהרכבת ברח להם, ובחסדי שמים הם הצליחו ברגע האחרון ממש לקפוץ על הרכבת המשפחתית שהוציאה אותם אל החופש".

טור אישי זלמן רודרמן

הגאולה האמיתית והשקטה

מי אינו רוצה להפוך את העולם. לשנות אותו מהיסוד. להביא גאולה לאנושות כולה. בתיאוריה, הכול חפצים בכך. ואצלנו, חסידי חב"ד, הרצון הזה – כך דומה – הוא ממש בנשמתנו. בדיאנאי שלנו. אבל השאלה היא, כמובן, איך עושים זאת. איך משנים את העולם. איך מביאים לו גאולה.

הנטייה הטבעית שלנו היא לחשוב שמטרות גדולות משיגים על-ידי פעולות גדולות ורחבות-היקף. התרגלנו לחשוב במונחים של 'כיבוש', של 'שטורעם' ועוד כיוצא בזה. מהסיבה הזאת אנחנו אוהבים לעשות דברים בקול רעש גדול. שיידעו על קיומנו וירגישו בנוכחותנו.

אבל האמת היא, שלפעמים כדי להשיג מטרות גדולות, מוכרחים לפעול בצורה מתונה, שקטה וזהירה. יש לא-מעט שלוחים שנדרשו להם שנים רבות של עבודה שקטה, כמעט מחתרתית, כטרם הִרשו לעצמם להיחשף ולפעול באופן גלוי לגמרי.

לא זוכר איפה בדיוק, אבל ראיתי פעם התבטאות של הרבי, לפיה את העולם לא צריך וגם אי-אפשר לשנות על-ידי 'מהפכות גדולות', אלא דווקא בפעולות קטנות. עוד מעשה טוב ועוד פעולה בכיוון הנכון – יביאו את השינוי המיוחל.

• ביום שני שעבר הזדמנתי לבית '770' בכפר, ונכונה לי שם שעה קלה של קורת-רוח מיוחדת.

השעה הייתה שעת מנחה ובכניסתי

למקום פגשתי כמה עשרות צעירי-צאן בגילאי 8-12 היוצאים מהדלת הראשית ומתפזרים לבתיהם. אלה היו תלמידי ה'שיבת ערב' הפועלת יום-יום במקום, שסיימו את שעת הלימוד שלהם.

אלא שאז, כשהילדים הצעירים עזבו את המקום, נגלתה לעיניי כעין מערכה שנייה, מפתיעה למדי:

שלושה נערים כבני 13 התיישבו על ספסל, כשגמרות פתוחות בידיהם. במרחק מה מהם ישבו אבותיהם ועוד אי-אלו מבוגרים סקרנים שצפו בנעשה מהצר. מול הנערים, אצל הבימה, ניצב איש החינוך הוותיק, הרה"ג הרב יהושע משה הלפרין שיח'. מתוך דברי הפתיחה שלו לנוכחים, למדתי על טיבו של הסמימער אליו נקלעתי.

"כידוע", פתח הרב הלפרין ואמר, "תלמידים מה'חרד' ומהתלמוד-תורה שבאים ונבחנים אצלי דפי גמרא על-יפה מקבלים ממני 10 שקלים על כל דף. בדרך הזאת תלמידים נבחנו אצלי דפים רבים ממסכת בבא-קמא הנלמדת השנה ב'חרדים' ובישיבות. הצעתי לילדים היקרים כי בנוסף

כמונח בקופסה. מנחם מנדל דמיכובסקי, מנחם מנדל אשכנזי ומנחם מנדל רבינוביץ נבחרים על פרק ארבעה אבות

הם ייבחנו אצלי גם על כל פרק 'ארבעה אבות' בבת-אחת ויקבלו על כך פרס נוסף. 15 תלמידים כבר בקיאים בכל פרק 'ארבעה אבות', והשלושה היושבים כאן הם ה'נחשונים' להיבחן על הפרק כולו. בעקבותיהם יבואו בעזרת ה' כל השאר..."

שלב השאלות החל. הצצתי על הדפים שבידי הרב הלפרין. היו שם יותר מ-100 שאלות שהוא הכין לעצמו מראש. והוא מתחיל 'לירות' אותן לעבר שלושת הנערים, בזה אחר זה; שתי שאלות רצופות לכל נער ואז עוברים ליושב לצדו. והתלמידים? – הם משיבים לו באותה המהירות שבה הם נשאלים. גמרא, רש"י, 'תוספות', דיוקים, מחלוקות. פרק שלם בגמרא, ממש 'כמונח בקופסה' אצלם. איזה אושר. איזו שמחה לראות זאת. ואני חושב לעצמי: התלמידים הללו הרי סיימו כבר את שעות לימודיהם הארוכות ממילא, בכיתה; ואף-על-פי-כן הם מוצאים כנפשם ובסדר-יומם עוד זמן וחשק כדי להוסיף ולהתייגע ולשנן את דפי הגמרא בעל-פה... וכאלה – אומר הרב הלפרין – ישנם כבר 15!

נצמדתי למקום במשך למעלה מחצי שעה והתבוננתי מהצר במה שנראה בעיניי סוג של פלא. הכסתי בנועם פניהם של השלושה. הקשבתי לדיבור המנומס ועם זאת הבוטח והקולח. חשבתי בליבי: "ראו מה בין בני לבן חמי..."

ועוד חשבתי לעצמי: מפעם לפעם אנחנו שומעים, לצערנו, על כל מיני אירועים פחות-נעימים

שהמילה 'שוליים' מעורבת בהם. או הנה, יש גם 'שוליים' חיוביים לשם איוון. ומסתבר גם שהם לא כל-כך צרים...

• אבל יש כאן נקודה נוספת שראויה לתשומת-לב, והיא השקט והצניעות האופפים את כל הפעולה הזאת. ניסיתי להיזכר מתי בפעם האחרונה נתקלתי בפרסום כלשהו על המבצע הייחודי שהרב הלפרין מארגן (ואומרים לי שזה כבר שנים) לעידוד תלמידים ללמוד דפי גמרא על-יפה. למיטב זכרוני לא נתקלתי בכזה.

הרב הלפרין לא מחפש להפוך את העולם בפעולות דרמטיות ובקול רעש גדול. הוא נטל על עצמו משימה, בהיקף מצומצם, והוא מתמסר אליה. עוד ילד ועוד נער; עוד דף גמרא, עוד פרק ועוד מסכת.

הרב הלפרין משנה את העולם. בשקט. בלי צלצולים. בעקביות וביעילות הוא מעלה עוד נער על דרך המלך, בדרכו להיות חי"ל אמיתי. כן, כך מקרבים את הגאולה. ■

ביונינו מנחם ברוד

הילדים של הרבי

אנחנו שואלים שאלות שאינן רלוונטיות כלל לדור הצעיר. דווקא בגלל שלא זכו לראות ולשמוע, הם רואים את הדברים לגמרי אחרת

וצהלו – "בתרועה בשמחה להרים קול". אנחנו תוהים איך אפשר שבחור ירגיש רגש של התקשרות כאשר לא ראה ולא שמע, לא קיבל מכתב ולא חווה התוועדות, לעקאח או כוסי-שלי-ברכה. אבל כל ההנחה שהתקשרות לרבי מותנית אך ורק בקשר גשמי של ראייה ושמיעה וכו', אינה נכונה. היו ימים שנסיעה לרבי הייתה חלום קשה למימוש בעבור הרבה חסידים. הם היו חסידים מקושרים בלב ונפש, אף-על-פי שלא יכלו להרשות לעצמם לקנות כרטיס טיסה לרבי. העובדה שלא זכו לראות ולשמוע לא מנעה מהם את ההתקשרות לרבי.

תאמרו, שלפחות היו יכולים לכתוב מכתב ולקבל תשובה בחתימת יד קודשו.

ובכן, האם כל ההתקשרות לרבי עומדת על קבלת מכתב? הנה, היו חסידים ברוסיה בימים שלא היה אפשר לקבל אפילו מכתב מהרבי, ובכל-זאת הם היו מקושרים בכל נימי נפשם.

הבחורים הצעירים ספגו את ההתקשרות לרבי מרחם אימם. הם נולדו לתוך מציאות שבה יש לנו רבי, המנהיג את צאן מרעיתו מעורר רחמים ומרעיף עלינו מברכותיו, אף-על-פי שהעיניים הגשמיות אינן רואות והאוזניים הגשמיות אינן שומעות. בעבורם זו לא קושיה ולא סתירה, אף שבוודאי שגם הם זועקים מעומק נפשם "רצוננו לראות את מלכנו".

דווקא המבוגרים יותר עלולים לחשוב שיש שינוי, וכפי שהרבי אומר (תורת מנחם תש"י עמ' 130): "ישנם כאלה החושבים שיש חילוק; קודם – היה צריך לקיים את השליחות שהטיל עליו הרבי, כיוון שהרבי היה יכול לקרא ליחידות, או לכתוב לו מכתב: הייתכן?... אבל עכשיו – חושב לעצמו – יכול לעשות כרצונו". על כך אומר הרבי: "אם יש שינוי הרי זה רק למעליותא... שאינו מוגבל בהגבלות הגוף הגשמי".

אז אולי שכולנו נלמד התקשרות דווקא מהדור הצעיר, בבחינת "והשיב לב אבות על (ידי) בנים", ונרגיש בפשטות שהרבי נמצא איתנו, מנהיג אותנו ומוליך את כולנו אל הגאולה האמיתית והשלמה. ■

בשבת פרשת שלח התקבצו בכפר-חב"ד כאלף תמימים, משיבות חב"ד ברחבי הארץ, לשבת הכנה לקראת ג' בתמוז. המחזה היה מרהיב. לא רק בגלל העוצמה שמשדר צבא תמימים גדול כל-כך, אלא בעיקר בגלל ארשת הרצינות שעל פניהם. דיי היה במבט חטוף בשורות הארוכות של התמימים, העומדים צופים באוהל האירועים הגדול, כדי לראות שהם כולם שרויים באווירה הקדושה והמיוחדת של ערב ג' בתמוז.

ואינך יכול להימלט מהרהורים, שזה דור שגדל למעשה אל תוך המציאות הכואבת שבה אנו חיים. מבין אלף התמימים האלה אולי בודדים זכו לראות את פניו הקדושות של הרבי, לקבל דולר

מידו הקדושה או להשתתף בהתוועדות עמו. ומי שזכו לכך, סביר להניח שאינם יכולים לזכור זאת, מכיוון שהיו תינוקות פעוטים.

ובכל-זאת הם חיים את הרבי, קשורים עמו בחבלי עבותות אהבה, ויודעים כל פרט הקשור בסדרי עבודתו והאירועים בחצרות הקודש. זה שבועות הישיבות אפופות באווירה המיוחדת של ימי ההכנה לג' בתמוז, וכל בחור ובחור מכין את עצמו ליום הזה כפי כוחו. אנחנו, המבוגרים יותר, תוהים לפעמים איך הם מסוגלים לכך כאשר לא זכו לראות את הרבי.

חשבתי על כך לא-אחת והגעתי למסקנה, שאנחנו שואלים שאלות שאינן רלוונטיות כלל לדור הצעיר. אנחנו, שזכינו לראות ולשמוע, מרגישים בכל פרט את החסר. כשאנחנו מגיעים ל-770, קופץ לנגד עינינו כל מה שזכינו לראות ועכשיו לא רואים. כל זיכרון מזמין מיד השוואה למציאות הנוכחית ומעורר צביטה בלב. אצל הצעירים 'קלקלתם' זוהי תקנתם, כמו שהרבי התבטא בכמה עניינים. דווקא בגלל שלא זכו לראות ולשמוע, הם רואים את הדברים לגמרי אחרת.

למעשה, אותו מצב בדיוק מתואר בספר עזרא (ד,יב), כאשר נבנה בית-המקדש השני. הזקנים, "אשר ראו את הבית הראשון", פרצו בבכי – "בוכים בקול גדול", משום שהבית השני היה קטן מהבית הראשון; ואילו הצעירים "אשר לא ראו בניין בית ראשון" (כפי שמפרש רש"י) שמחו

קרה בכפר

שרון גושן

כ־1,000 'תמימים' ב'שבת הכנה' לג' בתמוז

למעלה מ־1,000 'תמימים' משיבות חב"ד ברחבי הארץ השתתפו בשבת־קודש פרשת שלח, ב'שבת הכנה' לג' תמוז, שנערכה בכפר־חב"ד בארגון 'ועד תלמידי התמימים העולמי'. לאורך כל השבת כולה השתתפו ה'תמימים' בסדרי לימוד, בשיעורים מיוחדים, בהתוועדויות וב'סדר ניגונים' כללי.

אורחי השבת היו הרה"ג הרב יעקב־משה וואלבערג, מראשי ישיבת תומכי־תמימים במנצ'סטר והרה"ג הרב יוסף־יצחק גוראריה, מראשי ישיבת תומכי־תמימים בדרטרות.

את השבת המופלאה חתמה ההתוועדות מלווה־מלכה מרכזית בהשתתפות ה'תמימים', ראשי ישיבות, רבנים, משפיעים ושלוחים.

רבו של כפר־חב"ד, הגה"ח הרב מרדכי־שמואל אשכנזי שיתף את התמימים במשך דקות ארוכות ב'יחידות' המרתקת לה זכה בהיותו

תלמיד בישיבה. "בסוף הפדיון־נפש ביקשתי על הצלחה בעבודת התפילה. הרבי אמר: כשמשאירים את התפילה לסוף, מגיעים כל מיני מחשבות בלתי רצויות".

הסופר החסידי הוותיק הרב אברהם־חנך גליצנישטיין הופיע אף הוא לפני התמימים. הוא גולל את מסכת הקשרים של הסופר הנודע אליעזר שטיינמן עם הרבי וחשף מהוראות והדרכות אליו בדבר אופן קירוב הסופר ליהדות.

אורח השבת הרב וואלבערג, אמר, כי "השבת היתה עילאית ומרוממת. למדנו, התוועדנו, התפללנו ואין ספק שגרמנו בכך נחת־רוח רב לרבי. אך צריך לזכור שהשבת היתה רק אמצעי בדרך למטרה. המטרה היא שג' תמוז ייראה אחרת, אחרת לגמרי. המטרה היא שבג' תמוז השנה נזכה להתראות עם מלכנו".

'שבת הכנה' גם לחיילי צבאות ה'

ארגון צבאות ה' שע"י ועד כפר־חב"ד בניהולו של ר' שחר שאער הפתיע השנה עם חידוש מרענן: 'שבת הכנה' גם לחיילי צבאות ה'. הילדים התפללו בצוותא את תפילת קבלת־שבת, ומשם צעדו לעבר

בית־הכנסת 'בית מנחם' לסעודת ליל־שבת והתוועדות חסידים עם האורח המיוחד הרב יעקב משה וואלבערג מראשי ישיבת תומכי־תמימים במנצ'סטר ועם הרב יעקב־זכריה קטן, 'משפיע' ראשי בישיבת תות"ל באלעד. הפעילות אורגנה על־ידי תלמידי ישיבת תומכי־תמימים המרכזית בכפר־חב"ד, כהנהגה ל'מבצע התקשרות' המתוכנן לחיילי צבאות ה' בכפר.

שר המדע התארח בכפר־חב"ד

שר המדע פרופ' דניאל הרשקוביץ ביקר בכפר־חב"ד ודן עם בכירי אגודת־חסיד־חב"ד בהורדת גיל ההשתתפות בשירות האזרחי. השר הרשקוביץ, האחראי על נושא השירות האזרחי מטעם הממשלה, סייר בכפר בליווי יו"ר הוועד, ר' בנימין ליפשיץ, דובר חב"ד הרב מנחם ברוד, מזכ"ל אגו"ח הרב אריאל למברג, מנהל בית אגו"ח הרב מנחם לאטר וצבי־יהודה פז, אחראי קשרי־חוץ באגו"ח שיום את הביקור. השר ביקר גם במוסדות 'אור שמחה' ושם קיבל הסבר מפי המנהל הרב זאב סלאווין, שסיפר כי כיום משרתים במוסד שלושה אנשי שירות אזרחי, וכי מבחינת צרכי המקום ניתן לשלב בפעילות עשרות רבות

של מתנדבים לשירות. הרב מנחם ברוד ציין כי קיימת חשיבות רבה לפרויקט השירות האזרחי וכי מוסדות חב"ד מסוגלים לספק מגוון רחב של פעילויות למתנדבי השירות, בסיוע אמיתי לנצרכים ברחבי הארץ. בהמשך ביקרו השר ופמלייתו בבניין 770, שם פגשו את יו"ר אגו"ח, הרב יוסף יצחק אהרונוב, והשר הרשקוביץ אף נשא תפילה ב'חרר הרבי'. במסגרת דיון שנערך עם השר בנושא השירות האזרחי, ציין השר כי הוא פועל להורדת גיל המשרתים בשירות אזרחי על מנת לאפשר לרבים לממש זכות זאת, לפני נישואיהם. השר הבטיח להמשיך ולפעול בנושא בממשלה, וכן לאשר מספר גדול יותר של תקנים לשירות אזרחי במסגרות חב"ד השונות.

יום עיון והעשרה לקציני 'חינוך והצלה'

יום עיון והעשרה לקצינים בכירים של פלוגת 'חינוך והצלה' של

פיקוד־העורף נערך בכפר־חב"ד, על־ידי מנהל בית אגו"ח, הרב מנחם לאטר, ביוזמה משותפת של הרב משה שילת מ'תורת חב"ד לבני הישיבות' והרב אריק מלכיאלי העומד בראש פרויקט 'מחנה משותף'. הביקור נפתח בבית 770, שם האזינו האורחים להסבר על מהות הבניין וצורתו מפי הרב לאטר. דובר חב"ד הרב מנחם ברוד נשא באוזני הקצינים דברים על מפעל השליחות ובהמשך הוקרן סרט וידאו על הרבי. הביקור נחתם בסיוור בפרדס האתרוגים ובקמפוס 'אור שמחה'.

שר התחבורה הבטיח לסייע

שר התחבורה, ישראל כץ, היה אורחו של ראש המועצה המקומית עמק־לוד, מר מנשה משה וסגנו ר' בנימין ליפשיץ. הישיבה עסקה בנושא הסדרת הצומת בכניסה לכפר־חב"ד, המהווה מפגע בטיחותי חמור, ובעיות תחבורה אחרות הקיימות בעמק־לוד.

המועצה האזורית עמק־לוד הגישה בקשה למשרד־התחבורה לכנות

מפרץ־חניה לאיסוף ולהורדת נוסעים בכניסה לכפר. השר ישראל כץ שהבטיח להקדיש מאמצים לפתרון הבעיה קיבל במהלך הפגישה ממארחיו את הספר 'הדרך לחיים של משמעות'.

אל השר נלוותה פמלייה גדולה שעמה נמנו: יו"ר רשות שדות התעופה, מר עובדיה אלי, מנכ"ל הרשות מר קובי מור, יצחק זוכמן, סמנכ"ל בכיר במשרד התחבורה, מנהל שדה התעופה בן־גוריון מר שמואל קנדל ונציגי מע"צ, רכבת ישראל, והרשות הלאומית לבטיחות בדרכים.

ילדי הכפר יצאו ל'קציר חיטים'

ערב חגי־השבועות יצאו ילדי הגנים בכפר־חב"ד לצפות ב'קציר חיטים' בשדות הכפר. הם צפו בקומביין קוצר את החיטים ושמעו מהטרקטוריסט הסברים על הקציר. "לפני 30 שנה, כשהייתי נוהג על

הקומביין, נהגתי להתעטף ברשתות לחות – מפאת החום הרב שהיה בתוך הקומביין. כיום יש לקומביין מזגן והמלאכה נעשתה קלה יותר", סיפר ר' בנימין כהן, מנהל תיק תחזוקה ומשק בוועד הכפר.

תלמידי הת"ת גילו בקיאות מרשימה

תלמידי כיתה ח' בתלמוד־תורה בכפר־חב"ד נבחנו בעל־פה על 12 פרקי 'איגרת התשובה' אצל ה'משפיע' הגה"ח הרב זלמן גופין, שאירח אותם בביתו. בסיום המבחן שיבח הרב גופין את בקיאות התלמידים. 'איגרת התשובה' נלמדה בכיתה במהלך הקיץ, והתלמידים יגזו ושקרו על לימוד הפרקים זמן רב. לבחינה אצל הרב גופין קדם מבחן מקדים

במלאת 250 שנה להסתלקות הבעש"ט הק': התקיים בכפר־חב"ד ערב חינוך מרתק

בנושא חינוך הילדים. במוקד דבריו של הרב וייס – החשיבות להציף את הילדים בחום ובאהבה וכן עצות מעשיות כיצד לעורר בלבם אמונה חסידית טהורה.

בערב המיוחד נשאו דברים גם המד"א הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי, חבר 'ועדת החינוך' הרב שלמה גרברצ'יק ואישים נוספים.

הערב אורגן על ידי 'ועדת החינוך' שע"י ועד כפר־חב"ד בראשות ר' בנימין ליפשיץ.

מאות מתושבי כפר־חב"ד גרשו את אולם האירועים של בית־הכנסת 'בית מנחם' בכפר־חב"ד, בערב־חג חינוך מיוחד שבו צוינו 250 שנה להסתלקות מורנו הבעש"ט הק', בחגיגה שבועות השתא.

הבעש"ט, כידוע, החל את דרכו כעוזר ל'מלמד' תשב"ר ואך טבעי היה, כי ערב שנועד לציון 250 שנים להסתלקותו, יוקדש לנושא חינוך הילדים.

במרכז של הערב המיוחד נשא הרב מנחם וייס – איש חינוך וותיק המרתק אלפים בהרצאותיו בכל הארץ – הרצאה מרתקת

'פאראד' גדול היה כאן

היה הצגת ילדים מוסיקלית והקרנת קטעי וידאו מיוחדים. המד"א הגה"ח הרב מרדכי־שמואל אשכנזי בירך את המשתתפים. ה'משפיע' הרב זאב קסלמן קרא את פרקו של הרבי בתהילים, ויו"ר ועד כפר חב"ד ר' בנימין ליפשיץ נשא דברים על האחדות בכפר־חב"ד. במימון התהלוכה סייע הנגיד ר' גבריאל בוזגלו שיחי', שאף הצטרף לר' זושא ריבקיין בהדלקת המדורה. על התהלוכה עמלו זמן רב צוות 'יצירה', תלמידי ישיבת 'תומכי תמימים' ומתנדבים נוספים. ועל כל אלה ניצח ר' שמואל אוירכמן.

'פאראד' גדול ומרשים במיוחד נערך השנה בל"ג בעומר בכפר־חב"ד, בהשתתפות אלפי תושבי הכפר, האנשים, הנשים, והטף. ילדי צבאות ה' צעדו בתהלוכה כשהם נושאים תצוגות יהודית מקוריות עליהם עמלו זמן רב. ה'פאראד' עצמו נערך בשטח הפתוח הסמוך לישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית, שם גם התקיימה הדלקת המדורה המסורתית.

בתום התהלוכה כוכב בהדלקת המדורה, כמידי שנה, הרה"ח ר' זושא ריבקיין. בתום ההדלקה והריקודים, נערך כינוס חגיגי ששיאו

לכינוס הגיעו תושבים מכל קצות הכפר ובית־הכנסת היה מלא מפה לפה. הכינוס נערך ביוזמת ועד בית־הכנסת ובשיתוף עם 'ועדת החינוך' שע"י ועד כפר־חב"ד.

ספריית קריאה על־שם הרבי והרבנית

בשעה טובה נפתחה ספריית קריאה בתלמוד־תורה בכפר. הספרייה היא על־שם הרבי והרבנית. בשלב הראשון תיפתח הספרייה לילדי כיתות א'–ג' בלבד. בספרייה ישנם כ־130 ספרים חדשים שנרכשו על־ידי ועד כפר־חב"ד, ושנרכשו מחדש על־מנת להעניק להם חיי מרף ארוכים. הספרייה תופעל על־ידי הרב ישראל זלמנוביץ', מומחה בנושאי העברית והאוריינות. מהנהלת הת"ת נמסר כי כל תלמיד שיגיע לספרייה יקבל הכוונה אישית לעידוד הקריאה. בתכניות הפיתוח העתידיות: רכישת ריהוט חדש לספרייה, קניית ספרים רבים נוספים, מחשוב כל הספרייה והקרנת מראות־קודש מהרבי בין כתלי הספרייה.

בעל־פה אצל המחנך והבוחן הרב משה רוזנפלד. במהלך החורף, שיננו התלמידים את 18 הפרקים הראשונים ב'ליקוטי אמרים', ובסוף השנה צפוי להיערך מבחן כולל על כל הפרקים ב'תניא'. תלמידי הכיתה המצטיינת יצאו לטיול חוויתי במימון ועד כפר־חב"ד.

'כינוס תורה' בבית־הכנסת 'נחום יצחק'

בהתאם להוראת הרבי לעורך 'כינוסי תורה' בחגים ובימי התשלומין, נערך 'כינוס תורה' רב משתתפים בבית־הכנסת 'נחום יצחק' בשיכונים החדשים, בשבת־קודש פרשת נשא אחר־הצהרים.

בין הדוברים השתתפו הרב דוב־עזר אשכנזי שביאר בטוב טעם את ההלכה שנשים יוצאות ידי חובת קידוש השבת בפה, בברכת הדלקת הנרות בנוסח חב"ד דווקא.

כמו כן נשא דברי תורה הרב מאיר רבינוביץ, שהרחיב בנושאים המבוארים ב'חושן משפט' לגבי בתי־דין הקבועים בעיר מול זבל"א, תוך שהוא משלב בדבריו דוגמאות מחיי היומיום.

פאזל חינוכי של ארבעה חלקים

גובשו כללי עבודה ברורים שמטרתם היא לצמצם תקלות ואירועים העלולים להשרות אווירה לא־חינוכית בקרב ה'חיילים'. השאיפה היא, שכל מי שפועל עם חיילי צבאות ה' בכפר־חב"ד יעשה זאת מתוך ראייה חינוכית־חסידיית מאחדת • שיחה קצרה עם האחראי על פעילות צבאות ה' בכפר־חב"ד, הר' שחר שיחי' שאער

ביצד מוגדר תפקידך?
לנו, חסידי חב"ד, ישנו נכס מיוחד במינו – הילדים; וכפי שהרבי כבר העניק להם את התואר וההגדרה – 'חיילי צבאות ה''. תפקידי כפי שהוגדר עליידי המד"א הגאון הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א הוא לארגן את פעילות שעות הפנאי של חיילי צבאות ה' בכפר־חב"ד – מתוך אחרות. התפקיד שלנו הוא אפוא לגדל 'חיילים' לתפארת. להכין אותם להיות הדור הבא של שלוחי הרבי.

באלו צעדים נקטת מאז מונית לתפקידך ראשית, קיימתי פגישות ושיחות עם כמה וכמה מתושבי הכפר, כדי לבחון מקרוב את הנושאים המטרידים אותם בכל הנוגע לפעילות עם הילדים. למדתי את עמדות תושבי הכפר ונוכחתי לדעת כי רוב מוחלט של התושבים מעוניין בפעילות מתוך אווירה חסידית־חינוכית ופחות מעניין אותו נושאים שבמחלוקת. נתון זה מעורר מאוד ונותן תקווה שבע"ה נצליח.

הוקמו צוותי עבודה וחשיבה. צוות היגוי עליון אשר יקבע ויתכנן את אופי התכנים בפעילות עם הילדים. בצוות הזה חברים כבוד ה'משפיעים' הרה"ח ר' שניאור־זלמן שיחי' גופין והרה"ח ר' מנחם־מענדל שיחי' גורביץ. כמו כן הוקם צוות שבו יהיו שותפים נציגי מוסדות החינוך של הילדים – הר' אהרן שיחי' הלפרין והר' ברוך־שלום שיחי' זוהר.

מובן שכל העבודה כולה נעשית תחת ניצוחו של המד"א שליט"א ובפיקוח ועד הכפר המתקצב את הפעילות.

גובשו כללי עבודה ברורים שמטרתם היא לצמצם תקלות ואירועים העלולים להשרות אווירה לא־חינוכית בקרב ה'חיילים'. השאיפה היא, שכל מי שפועל עם חיילי צבאות ה' בכפר־חב"ד יעשה זאת מתוך ראייה חינוכית־חסידיית מאחדת.

ביצד בכוונתך להוביל את המשך הפעילות?

העבודה שלי תכלול את הסעיפים הבאים: 1) התוויה של הפעילות שתבצע עליידי ה'תמימים' משיבת תומכית־תמימים המרכזית וכן עליידי אברכים ואנ"ש תושבי הכפר. 2) הוצאה לפועל של מבצעים חסידיים ותכניות־העשרה לשעות הפנאי של ה'חיילים'. 3) פרסום דרגות צבאות ה' כפי שהוצע עלי ידי הרבי וקביעת מסלול קידום קבוע וידוע

ילד? ברור אפוא שה'קעמפ' הוא רק המפעל, הסדן, שעליו מתבצע תהליך הייצור. אבל את השינויים ואת התוצאות אמורים בע"ה לראות בהמשך.

אם הרברים אמורים לגבי 'קעמפ' של כמה שבועות, עלי־אחת־כמה־יוכמה שהם נכונים לגבי פעילות יום־יומית במסגרת 'צבאות ה''. אני משוכנע כי בע"ה כולנו נראה את תוצאותיה המבורכות של הפעילות עם הילדים ה'חיילים'. מהו החלום שלך בקשר לפעילות צבאות ה' בכפר?

למעשה, בלחץ העשייה כמעט שאין זמן לחלום... ובכל־זאת, כשאני עוצם את העיניים וחושב על כך, אני רואה בעיני רוחי פעילות מסוג כזה שהילד לא יסכים בשום פנים ואופן לוותר עליה. אני גם רואה דגם של עשייה חינוכית שבו לכל חייל ולכל סירת בכפר־חב"ד יהיו ארבעה גורמים שיחדיו ישלימו את הפאזל החינוכי: ההורים בבית, המחנכים בכיתות, אברכים שימלאו תפקיד של 'עשה לך רב' ו'תמימים' בישיבה שיהיו 'מודל לחיקוי' בעבור הילדים. ■

פתרון החידה מעמ' 13

א. נשים מבכות את התמוז (יחזקאל ח יד)

בי"ז בו קבלנו חמש פורענויות.

ב. לעומת - בו י"ב-י"ג תמוז, ימי שמחה

בזמן נפצל להגיע למידת (אב) הרחמים

ג. מטרת הגלות - העלייה בגאולה

לפי ההשקעה - הפדיון

ד. הפיתיון הוא קטן לעומת הרווח

גם אם הרווח הוא קטן

ה. גם מה שלא נראה לעינינו - הקב"ה,

עדיין קיים (השכל של המורה...)

ו. תכלית הגאולה (רמב"ם הל' מלכים

פ"ב בסופו)

שאז "לא יכנף עוד מוריק".

ז. שום דבר לא יקרה מעצמו

"מה שנעשה הוא שיעשה"

ח. הרבי הורה לפקוח את העיניים!

ואז נראה רק את מעלות הזולת

ט. מיצוי תחילת גאולתו של הרבי

הריי"צ בג' בתמוז (תרפ"ז)

תהיה בעצם השלמת כל תהליך ותכלית

הבריאה - הגאולה.

שליח מהכפר

כפר־חב"ד של אז ובכפר־חב"ד של היום - מה השתנה?

"כפר חב"ד של אז" זה לא לפני הרבה שנים. ובכל־זאת, בילדותי הכפר היה מלא באנשים מ'דור המדבר', שגדלו והתחנכו אצל גדולי החסידים ברוסיה ושבעצמם מסרו את נפשם על קיום תורה ומצוות. היום כבר 'נכנסו לארץ', על המעלות וכו'.

זכרון־ילדות בלתי נשכח מכפר־חב"ד?
כשהרבי הורה (בקיש' תשמ"ה) לבנות את בית אגודת־חסידי־חב"ד בכפר־חב"ד, כנחלה של הרבי הקודם. ההוראה היתה לסיים את הבנייה בתוך חמשה שבועות - עד ט"ו בתמוז. במבנה בצורת 770 שהוקם והלך במהירות, עברו פועלים בשלוש משמרות ועליאף מורכבות המלאכה הצליחו לסיים אותה בזמן. אני זוכר היטב, כיצד כילדים הצטרפנו בהתלהבות של קדושה לעזרה בעבודות הבנייה. סחבנו חומרי בנייה ולבנים אדומות. באוויר היתה הרגשה שהבנייה הוא בעבור הרבי, וכשתסתיים בנייתו יבוא הרבי לשכון בו...

דמות כפר־חב"דית נערצת?

שתי דמויות מהילדות הרחוקה שעשו עליי רושם רב, היו שני 'תמימים' מחיילי ליובאוויטש: הסבא־דבא שלי, התמים ר' יעקב־יוסף רסקין ע"ה וידידו התמים ר' אבא לזין ע"ה. בזיכרוני עומדת תמונה, כיצד אחרי תפילת שחרית בבית־הכנסת, מתיישבים זיידע ור' אבא ללימוד משותף של שלושה פרקים ברמב"ם על־פי התקנה שזה עתה הוכרזה. שני ישישים אלו, לקחו לתשומת לבם את הוראת הרבי "כדיוטגמא חדשה שהכול רצין לקראתה". ר' אבא היה גם בעל־קורא בחסד־עליון, וזכיתי ללמוד ממנו את טעמי הקריאה.

בית־הכנסת שבו התפללת בכפר?

בית הכנסת 'המרכז'. לכל אחד בית־הכנסת הוא המרכז הרוחני והקהילתי, אבל בעבורי, בתור נכדו של הגבאי המיתולוגי, ר' מנחם־מענדל רסקין הכ"מ (לצד ר' אייזיק קרסיק ז"ל) - בית־הכנסת היה הרבה יותר מזה. האחריות של סבא לבית־הכנסת שידרה לנו, הנכדים, המון. הוא ידע לנווט את ענייני בית־הכנסת בתבונה, להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד. לא היה מי שלא אהב אותו. היום, כשאני עצמי זוכה לשמש שליח ולהדריך קהילה, אני מתחיל להבין עד כמה התפקיד הזה מורכב. והכל ביחד עם ה'גבאית' שמאחורי הקלעים...

סבתא שרה רסקין שתבדלחט"א. כיום, בבית־חב"ד אצלנו, אני מתרפק על התפילות של הבעל־תפילה ר' זלמן ברונשטיין ז"ל. וכשאנו יושבים ל'סדר ניגונים' אני לא יכול שלא להתחיל את הניגון שהת' ר' אברהם ריבקיין ז"ל היה מגן דרך־קבע ב'סדר ניגונים' (כילדים ידענו להציק לו, ואולי זו ההודמנות לבקש ממנו מחילה).

המורה האהוב עליך ביותר מימי לימודך בכפר?

ר' אהרן שיחי' הלפרין, שהיה המורה שלי בכיתה ה'. חשנו היטב את אהבתו לנו. אגלה כאן סוד קטן: עד היום מתקשר ר' אהרן אל כל תלמידיו לשעבר ביום־ההולדת שלהם, לאחל "שנת הצלחה". בהחלט דמות לחיקוי.

מתגעגע לכפר־חב"ד?

מאוד. מה זה בעיניך 'כפר־חב"ד'? ראשית, "כפר חב"ד" זו תשובה מצויינת לשאלה "איפה גדלת". תשובה שתמיד גאוה לענות. כפר־חב"ד בעיניי הוא גם חממה בריאה לגידול ילדים לשליחות.

מהי המחשבה המיידית העולה בראשך

תעודת זהות

שם: הרב שניאור־זלמן קורץ

גיל: 32

מקום שליחות: מיתר

מס' ילדים (כ"י): 5

תפקיד: מנהל בית־חב"ד

המקומות שבהם למדת

תלמוד תורה: תלמוד־תורה

ישיבה קטנה: לוד

ישיבה גדולה: מגדל־העמק

כשאתה נכנס לכפר־חב"ד?

"לחזור הביתה", בגשמיים וברוחניות. כי לדעת להעריך באמת את כפר־חב"ד זה רק אחרי שעוזבים אותו...

איך מצליחים לחנך את הילדים במקום השליחות ללא סביבה חמה בכפר־חב"ד?

האמת היא שבכל מקום צריכים סיעתא־רשמיא מיוחדת בחינוך הילדים. אותנו בכפר־חב"ד חנכו שאמירת תהילים ותפילה בכוונה בעבור חינוך הילדים - בוודאי יועילו. ובוזה כפר־חב"ד ומיתר שווים.

'שיא' מיוחד אליו הגעת במהלך עבודת השליחות שלך?

כל יום הוא שיא חדש: כל יהודי נוסף שמגיע להתפלל בבית־כנסת חב"ד, כל יהודי נוסף שמגיע לשיעור חסידות, כל ילד שמגיע לצהרון, כל נשמה שמצליחים לעורר ולקשר לקב"ה ולמשה עבדו.

רגע או אירוע מיוחד עם הרבי, שנחרתו בזיכרוניך ובלבך?

זכות גדולה זכיתי כשהורי יקרים ר' שמואל ומרת צביה שיחיו לקחו אותי לרבי לבר־המזווה. יום חמישי, ב' בשבט תשס"א, עליתי לתורה 'במקום כהן'. ידידי ר' מאיר שיחי' אשכנזי (כ"ר נתן ז"ל) עלה 'שני'. ל'שלישי' עלה, כמובן, הרבי. עמדנו ממש־ממש ליד הרבי: ראינו כל תנועה; הרבי הסתכל עלינו. ביום ראשון ב'חלוקת הדולרים' קיבלתי דולר נוסף, והרבי בירך: "שתהיה חסיד ירא־שמים ולמדן". הרגעים הקדושים הללו לא יסורו מלבי לעד.

איחולים לכפר־חב"ד?

כפר־חב"ד הוא סוג של 'שמורת טבע' והלואי שישאר כך. ■

להיות חייל בכפר

זה אחייב!

"...יש להעניק לילדי כפר חב"ד את החינוך הטוב ביותר כיוון שהם יצעדו ראשונים לקבלת פני משיח צדקנו" (אגה"ק)

והשנה:

כיתות א' - ג' מיני קעמפ
כיתות ד' - ו' מתכונת קעמפ
במחירים אטרקטיביים!

צילום: מ. אלפסי

צילום: מ. אלפסי

מוקד הרשמה יפתח החל משבוע הבא

